สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

รายงานการวิจัย
การสร้างต้นแบบแขนกลโดยใช้เส้นใยไฟเบอร์

นายพลศาสตร์ เลิศประเสริฐ
นายจิรวัฒน์ ปานกลาง
นายวัฒนา โพธิ์เจริญ

พศ. 2541

RCH
TJ
211
เลขหมู่ ว4465
เลขทะเบียน 40390
วัน, เดือน, ปี 14 ก.ย. 2544

b 11105641
i

บทคัดย่อ

การสร้างต้นแบบแขนกลนี้ได้แนวการวิจัยและพัฒนามาจากโครงสร้างของแขนมนุษย์โดยการจำลองรูปแบบให้มีความเสมือนจริงมากที่สุด การทดลองในขั้นแรกได้ทดลองต้นกำลังโดยใช้วัสดุเส้นใยที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างและความยาวตามการกระตุ้นด้วยกระแสไฟฟ้าซึ่งมีค่าการเปลี่ยนแปลงน้อย ในการทดลองต่อมาได้ทำการควบคุมการทำงานของแขนกลโดยให้แขนกลนี้เคลื่อนไหวตามตำแหน่งของแขนมนุษย์ตามเวลาจริงโดยที่แขนกลจะมีอุปกรณ์ตรวจจับตำแหน่งและมุมแล้วนำมาคำนวณและสั่งการควบคุมตำแหน่งแบบอัตโนมัติ ในการทดลองต่อมาได้ทำการทดลองใช้ต้นกำลังเป็นมอเตอร์กระแสตรงที่ให้กำลังได้รวดเร็วกว่าการใช้วัสดุไฟเบอร์

บทที่ 1
บทนำ

โครงงานนี้เป็นโครงงานการควบคุมดีซีมอเตอร์แบบป้อนกลับโดยจะใช้ในการควบคุมแขนกลเพื่อให้แขนกลที่มีแรงบิดสูงและมีค่าความละเอียดในการเคลื่อนที่สูงกว่าการใช้สเตปปิ้งมอเตอร์ ซึ่งในอดีตต้นกำเนิดจริง ๆของแขนกลเกิดขึ้นจากนิยายวิทยาศาสตร์แบบเพ้อฝันหรือที่เราเรียกว่าแฟนตาซี(fantasy)ของชาวเชคโกสโลวาเกีย(CZECHOSLOVAKIA) ในปี 1920โดยทั่วไปแล้วพอพูดถึงคำว่า ."หุ่นยนต์"คนทั่วไปมักจะคิดถึงเครื่องยนต์ที่มีรูปร่างเหมือนมนุษย์สามารถที่จะคิดและทำงานได้ด้วยตัวเอง แต่ที่จริงแล้วตามคำนิยาม ROBOTICS หมายถึงเครื่องยนต์ที่ประกอบกันขึ้นมาเพื่อทำงานบางอย่างแทนมนุษย์ สามารถควบคุมได้โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ และสามารถที่จะเปลี่ยนการทำงานให้ทำงานอย่างอื่น ๆ ได้ (ตามคำนิยามของ)สมาคมหุ่นยนต์โรงงาน (Robotics Instrial Association,RIA)และสถาบันเทคโนโลยี่เกี่ยวกับหุ่นยนต์ของอเมริกา (Robotics Institute of Amarica, RIA)

จากคำนิยามนี้จะเห็นว่าหุ่นยนต์ก็คือเครื่องยนต์อัตโนมัติชนิดหนึ่ง ที่สามารถเปลี่ยนโปรแกรมการทำงานได้เท่านั้นเองเครื่องยนต์อัตโนมัติ (Autcmatics)นี้แบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด คือ

1.Fixed Automation คือเครื่องยนต์อัตโนมัติที่ทำงานอยู่กับที่และทำงานอย่างเดิมตลอด

2.Programmable Automation คือเครื่องยนต์อัตโนมัติที่สามารถเปลี่ยนการทำงานได้หลายอย่างแต่ต้องรองานที่ทำในตอนนั้นให้เสร็จก่อนจึงสามารถเปลี่ยนได้

3.Flexible Automation คือเครื่องยนต์อัตโนมัติที่สามารถเปลี่ยนการทำงานได้ และสามารถทำงานได้และสามารถทำงานหลาย ๆ อย่างได้ในวงรอบการทำงานเดียวกัน

ในรายงานฉบับนี้จะเน้นที่หุ่นยนต์ในโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Robotics) ดังนั้นคำว่าหุ่นยนต์หรือRobotics ที่กล่าวถึงจะหมายถึงหุ่นยนต์ในโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น

บทที่2

แขนกล

2.1 ชนิดของหุ่นยนต์

หุ่นยนต์แบ่งตามลักษณะการเคลื่อนที่และลักษณะของแขน แบ่งได้เป็น 4 ชนิดใหญ่ๆ คือ

1. Polar Configuration.
2. Cylindrical Configuration.
3. Cartesian Configuration.
4. Articulated Configuration.

หุ่นยนต์ที่มีลักษณะเป็นแบบ โพลาร์ (Polar)นั้นลักษะการเคลื่อนที่ของแขนจะสามารถยกขึ้นลงได้ในแนวดิ่งโดยยกทำมุมกับฐาน สามารถหมุนได้รอบตัว (รูป2.1 a)พื้นที่การทำงานจะเป็นแบบทรงกลมดังนั้นในบางครั้งจึงเรียกว่า ."Spherical coordinate"

หุ่นยนต์ที่มีลักษณะเป็นแบบ ไซเลนดริคัล (Cylindrical) (รูป2.1 b)เคลื่อนที่ขึ้นข้างบนได้ตามแกนตั้งที่เป็นแกนหลัก และสามารถเคลื่อนที่ไปมาได้โดยใช้แกนนอน แกนตั้งสามารถที่จะหมุนได้ พื้นที่การทำงานจะเป็นแบบทรงกระบอก

หุ่นยนต์ที่มีลักษณะเป็นแบบ อาร์ติคูลเลต(Articulated) (รูป2.1 c)ลักษณะการเคลื่อนที่จะมีแกน 3 แกน เป็นเหมือนแกน X,Y,Z ดังนั้นในบางครั้งจึงเรียกว่า หุ่นยนต์เรคติลิเนียร์ (Rectilinear Robot) พื้นที่การทำงานสามารถที่จะทำงานได้ในส่วนที่เป็นด้านของมือเพียงด้านเดียวเท่านั้นเพราะไม่มีการหมุนของฐาน

หุ่นยนต์ที่มีลักษณะเป็น อาร์ติคูเลต หุ่นยนต์แบบนี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับแขนของมนุษย์มีข้อหมุนต่างๆเหมือนกัน (รูป2.1 d)ดังนั้นพื้นที่การทำงานจึงสามารถที่จะทำงานได้ในทุกตำแหน่งในระยะความยาวของแขน

ในโครงงานนี้ได้เลือกเอาแบ อาร์ติคูเลต เป็นต้นแบบในการทำทั้งนี้เพราะว่ามีลักษณะเหมือนแขนของมนุษย์ ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็มีความคิดอยู่แล้วว่า หุ่นยนต์ต้องมีลักษณะเหมือนมนุษย์และอีกอย่างในการพัฒนาหุ่นยนต์ชนิด อาร์ติคูเลตนี้สามารถที่จะพัฒนาไปสู่การทำงานได้ดีกว่าชนิดอื่น ๆ

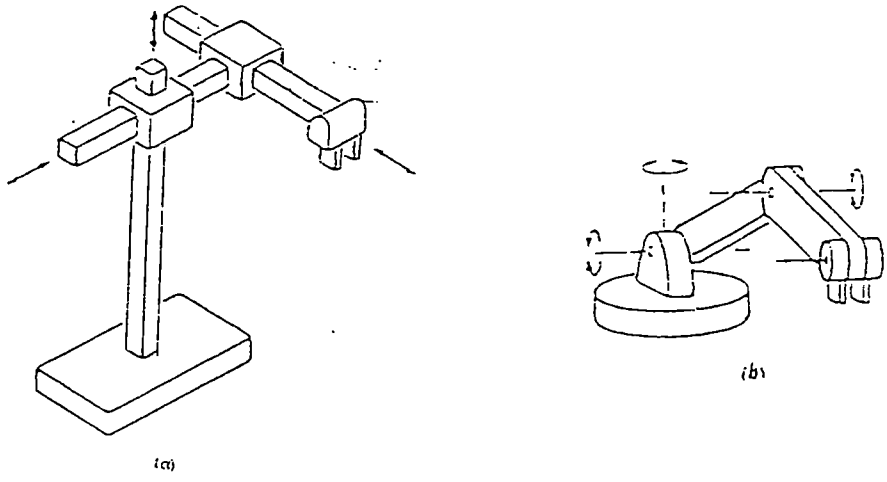

รูปที่2.1 ชนิดของหุ่นยนต์ (a) คาร์ทีเชียน (b) อาร์ติคูเลต

ข้อดีข้อเสียของแต่ละชนิดนี้แตกต่างกันออกไป เพราะว่าลักษณะทางกายภาพแตกต่างกันแต่ถ้ามองในแง่ของการทำงานที่เป็นแบบซ้ำๆ ที่เดิมตลอด ชนิด คาร์ทีเชียน จะสามารถทำงานได้ดีกว่า (สามารถเคลื่อนที่ไปหาเป้าหมายโดยมีความผิดพลาดน้อยที่สุด แต่ถ้ามองในแง่การเข้าถึงวัตถุชนิดที่เป็นแบบ โพล่าร์ และอาร์ติคูเลต จะสามารถเข้าถึงวัตถุได้ดีกว่าชนิดอื่นและชนิดที่เป็นแบบไซเลนดริคัล จะมีข้อดีในแง่ที่สามารถยกวัตถุได้มากกว่า ในงานทั่วไปแล้วใช้แบบโพลาร์และ ไซเลนดริคัล เพราะ 2ชนิดนี้สามารถที่จะทำงานเป็นแบบ Load และ Unload โดยมีการเคลื่อนที่ของแขนออกไปในด้านข้างได้ดีกว่าชนิดอื่นๆ

2.2มือของหุ่นยนต์ (Robot end effector)

มือจับของหุ่นยนต์คือตัวที่ทำหน้าที่ขั้นสุดท้ายของหุ่นยนต์มือจับของหุ่นยนต์สามารถแบ่งตามลักษณะของการทำงานได้ดังนี้

1.ทำงานเป็นตัวจับ (Grippet)

2.ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ (Tools)

มือของหุ่นยนต์ชนิดที่เป็นตัวจับมีหน้าที่โดยทั่วไปคือ การจับแบะก่ารยกวัตถุ สามารถแบ่งออกอีกเป็น

2 ชนิดคือ Single gri0ppet และ Double Gripper. Single gripper หมายถึง มือจับที่มีการเคลื่อนที่ของนิ้วเพียงข้างเดียวอีกข้างหนึ่งอยู่กับที่ และ Double grippet มีการเคลื่อนที่ของนิ้วทั้ง2 ข้างเข้าหากัน

มือของหุ่นยนต์ชนิดที่เป็นตัวจับ สามารถแบ่งออกเป็นหลายๆ ชนิดตามลักษณะของตัวควบคุมได้ดังนี้

2.2.1 เมคคานิคกริปเปอร์ (Mechanical gripper)

เมคคานิคกริปเปอร์ คือมือจับที่มีกลไกทางเมคคานิคเป็นตัวควบคุมนิ้วบางครั้งเรียกว่าจอว์ส (jaws)หน้าที่พื้นฐานของมือจับแบบเมคคานิค คือการส่งถ่ายกำลังจากมือไปสู่วัตถุต้นกำลังอาจใช้ไฟ

ฟ้า,นิวเมติกส์,เชิงกล หรือ ไฮโดรลิค ลักษณะการจับของมือจับนี้ สามารถที่จะออกแบบการจับได้2 อย่างคือ

1.ใช้ลักษณะทางกายภาพ เช่น ต้องการจับวัตถุเป็นทรงกลมตรงปลายมือก็ทำเป็นส่วนโค้งที่มีขนาดพอเหมาะกับวัตถุนั้น (รูป2.2)

2.ใช้ความเสียดทาน (รูป2.3)นิ้วไม่ได้ออกแบบให้มีลักษณะเหมือนกับรูปทรงของวัตถุแต่อาศัยแรงเสียดทานของนิ้วกับวัตถุโดยมีสมการของแรงเสียดทานคือ

$$\mu n_f F_g = W \qquad \text{---------(2.1)}$$

เมื่อ μ = สัมประสิทธิแรงเสียดทานนิ้วกับวัตถุ

nf = จำนวนนิ้วของมือจับ

Fg = แรงจับ

W = น้ำหนัก

สมการ2.1นี้ใช้เมื่อแรงโน้มถ่วงมีทิศทางขนานกันกับพื้นที่สัมผัส ถ้าทิศทางของแรงโน้มถ่วงเปลี่ยนไปจะใช้สมการ 2.2 คือ

$$\mu n_f F_g = mg \qquad \text{---------(2.2)}$$

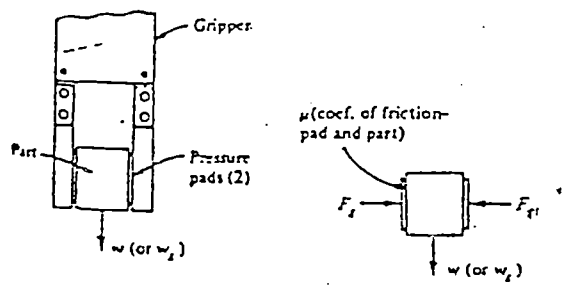

รูปที่ 2.3 มือจับที่อาศัยแรงเสียดทายของนิ้วกับวัตถุ

2.3 ความแม่นยำในการเคลื่อนที่

ความสำคัญอย่างหนึ่งของการสร้างหุ่นยนต์คือต้องการความแมนยำในการทำงาน ความแม่นยำของหุ่นยนต์แต่ละตัวกับ ตัวแปร 3 ประการคือ

1.สปาเชียนรีโซลูชั่น (Spatial resolution)

2.แอคคูเรซี (Accuracy)

3.รีพีททีบิลิตี้ (Repeatability)

2.3.1 สปาเชียนรีโซลูชั่น

คือช่วงการเคลื่อนที่ที่มีระยะทางสั้นที่สุดเท่ที่หุ่นยนต์แต่ละตัวสามารถที่จะทำได้ สปาเชียนรีโซลูชั่น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 2ประการคือ

2.3.1.1 ระบบการควบคุม (Control system)ระบบการควบคุมนี่จะรวมถึงการวัดสัญญาณป้อนกลับของหุ่นยนต์ด้วย ช่วงของการเคลื่อนที่ที่ระบบควบคุมสามารถที่จะทำได้ขึ้นอยู่กับหน่วยความจำหลักของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีหน่วยความจำ 8 bitจะสามารถที่จะแบ่งช่วงการเคลื่อนที่ได้เป็น 256 ช่วงคือช่วงของการเคลื่อนที่ที่คอมพิวเตอร์แบ่งได้มีค่าเท่ากับ 2 เมื่อ n คือหน่วยความจำหลักของเครื่อง

2.3.1.2 ความคลาดเคลื่อนเชิงกล(Mechanical inaccuracy)ความคลาดเคลื่อนเชิงกลของหุ่นยนต์แต่ละตัวขึ้นอยู่กับลักษณะของ ข้อหมุน (joint) และข้อต่อ(link) และระบบต้นกำลังของหุ่นยนต์นั้นด้วย

2.3.2แอคคูเรซี

แอคคูเรซี คือตัวที่แสดงถึงความสามารถของหุ่นยนต์ในการที่เคลื่อนที่เข้าใกล้จุดเป้าหมายตามที่เราสั่ง แอคคงุเรซี สามารถที่จะกำหนดให้อย่อยู่ในเทอมของ สปาเชียนรีโซลูชั่นได้ทั้งนี้เพราะว่าการเคลื่อนที่ให้เข้าใกล้จุดเป้าหมาย ก็ต้องขึ้นอยู่กับช่วงของการเคลื่อนที่ว่ามีความละเอียดมากน้อยเพียงใด ในการทำงานเราต้องวางจุดที่เราต้องการให้หุ่นยนต์ทำงานอยู่ระหว่างกลางของตำแหน่งการเคลื่อนที่ ของหุ่นยนต์ทั้งนี้เพราะว่าความคลาดเคลื่อนเชิงกลมีผลต่อความแม่นยำของหุ่นยนต์

ความแม่นยำของหุ่นยนต์กำหนดให้เท่ากับครึ่งหนึ่งของระยะทางการเคลื่อนที่ที่สั้นที่สุดของหุ่นยนต์ที่สามารถทำได้ความแม่นยำของหุ่นยนต์ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้คือ

1.พื้นที่การทำงานของหุ่นยนต์ถ้าแขนทำงานในพื้นที่การทำงานจะมีความแม่นยำมากกว่าเมื่อแขนออกนอกพื้นที่การทำงาน

2.วงรอบการทำงาน ถ้าวงรอบการทำงานเป็นวงรอบที่แน่นอนความแม่นยำจะมีมากขึ้น

3.น้ำหนักที่ได้รับ ถ้าหุ่นยนต์ทำงานโดยการรับน้ำหนักมากๆความแม่นยำจะลดลง

2.3.3 รีพีททีบิลิตี้

รีพิททีบิลิตี้ คือความสามารถของหุ่นยนต์ในการกลับยมาทำงานซ้ำที่เดิมจากรูป 2.1จุดเป้าหมายคือจุด T แต่เนื่องจากข้อจำกัดจของหุ่นยนต์ หุ่นยนต์ไม่สามารถที่จะทำงานที่จุด T ได้ดังนั้นจึงทำงานที่จุด P กับจุด T คือตัวแสดงถึงความแม่นยำของหุ่นยนต์ แต่เมื่อสั่งให้หุ่นยนต์กลับมาทำงานที่จุด P อีกครั้งหนึ่งหุ่นยนต์ไม่สามารถกลับมาทำงานที่จุด P ได้ที่จุด R แทนระยะห่างระหว่างจุด Pและจุด R คือค่าแสดงถึงรีพีททีบิลิตี้

รูปที่2.4 ความแมนยำและความสามารถในการทำซ้ำของหุ่นยนต์

2.4การเคลื่อนที่ของหุ่นยนต์

การเคลื่อนที่ของหุ่นยนต์สามารถแบ่งการเคลื่อนที่ออกได้ 2 ส่วนคือ

2.4.1 การเคลื่อนที่ของตัวและแขน (body and arm)

การเคลื่อนที่ของตัวและแขนแบ่งตามลักษณะของข้อหมุนได้ดังนี้คือ

2.4.1.1การเคลื่อนทีแบบเส้นตรง(Linear)

2.4.1.2การเคลื่อนที่แบบหมุนรอบจุดหมุน(Rotational)

2.4.1.3การเคลื่อนที่แบบบิดรอบจุดหมุน(Twisting)

2.4.1.4การเคลื่อนที่แบบหมุนตั้งฉาก(Revolving)

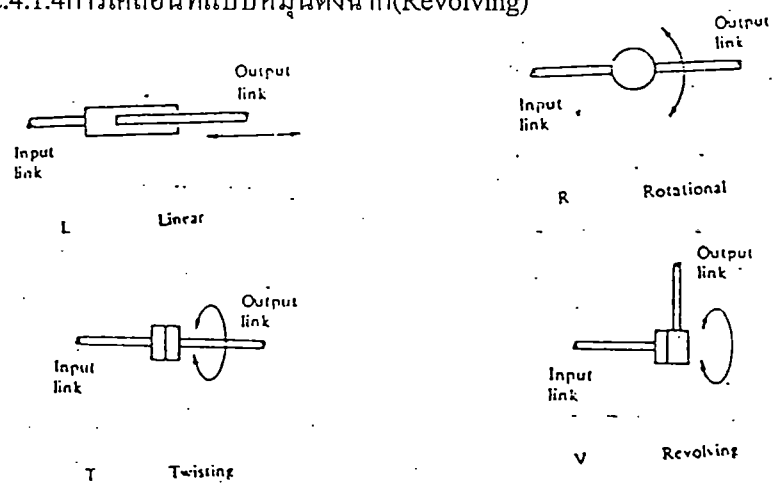

รูปที่2.5ลักษณะการเคลื่อนที่ของแขนแบบต่างๆ

2.4.2การเคลื่อนที่ของมือ

2.4.2.1 หมุน(Rool)บางครั้งเรียกว่า Swivalข้อมือหมุนรอบแกนของแขน

2.4.2.2 บิด(Pitch)บางครั้งเรียกว่า Bend ข้อมือจะยกขึ้นลงในแนวดิ่ง

2.4.2.3 ส่าย(Yaw) หมายถึงการบิดไปมาทางซ้ายและขวาของแกนมือ

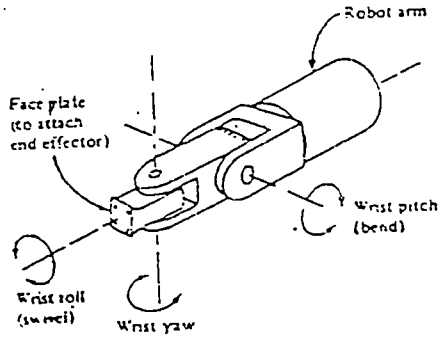

รูปที่2.3 การเคลื่อนที่ของมือ

บทที่ 3
ดีซีมอเตอร์

3.1 หลักการทำงานของดีซีมอเตอร์

ดีซีมอเตอร์เป็นทรานดิวเซอร์แรงบิดซึ่งมีการออกแบบให้มีคุณลักษณะพิเศษคือแรงบิดของเพลาของมอเตอร์จะเป็สัดส่วนโดยตรงกับกระแสอาร์เมเจอร์ แรงบิดของเพลาดีซีมอเตอร์จะเป็นสัดส่วนโดยตรงกับกระแสอาร์เมเจอร์ แรงบิดของเพลาของดีซีมอเตอร์จะได้ผลระหว่างสนามแม่เหล็กกับขดลวดตัวนำ หลักการนี้แสดงได้ในรูป 3.1 ในที่นี้กระแสที่ไหลในขดลวดตัวนำจะสร้างฟิลด์ที่ประกอบด้วยเส้นแรงแม่เหล็ก และขดลวดตัวนำเหล่านั้นอยู่ห่างจากศูนย์กลางการหมุนเท่ากับ r ความสัมพันธ์ระหว่างแรงบิดของเพลาและกระแสเท่ากับ

$$T = K\phi I \qquad (3\text{-}1)$$

เมื่อ T คือแรงบิดของเพลามีหน่วยเป็นนิวตัน-เมตร

ϕ คือเส้แรงแม่เหล็กมีหน่วยเป็นเวเบอร์

I คือกระแสเป็นแอมแปร์

K คือตัวคงที่

ดังนั้นแรงบิดของเพลาจะเป็นสัดส่วนโดยตรงกับผลคูณของเส้นแรงแม่เหล็กและกระแสและขดลวดตัวนำเคลื่อนที่ในสนามแม่เหล็กจะทำให้เกิดโวลท์เต็จตกคร่อมตัวมันเอง โวลท์เตจนี้จะเป็นสัดส่วนกับความเร็วของเพลาของมอเตอร์และต้านการไหลของกระแส ความสัมพันธ์ระหว่างโวลท์เตจย้อนกลับนี้และความเร็วของเพลามอเตอร์คือ

$$E = K\phi\omega \qquad (3\text{-}2)$$

เมื่อ E คือโวลท์เต็จย้อนกลับ emf มีหน่วยเป็นโวลท์

ϕ คือเส้นแรงแม่เหล็กมีหน่วยปืนเวเบอร์

w คือความเร็วของมอเตอร์มีหน่วยเป็นเรเดียน/วินาที

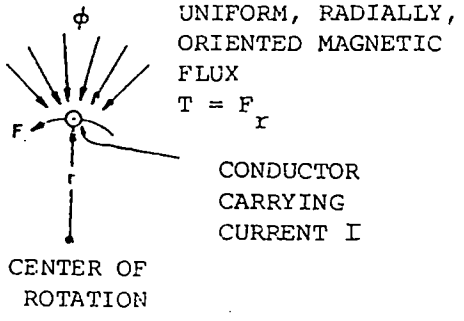

รูปที่ 3.2 แสดงถึงการเกิดแรงบิดในมอเตอร์

3.2 การแยกประเภทของดีซีมอเตอร์

ดีซีมอเตอร์สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทขึ้นอยู่กับลักษณะวิธีการสร้างสนามแม่เหล็กของตัวมอเตอร์และขึ้นอยู่กับพื้นฐานการออกแบบโครงสร้างของอาร์มาเจอร์การแบ่งประเภทตามลักษณะการจ่ายสนามแม่เหล็กแยกออกได้เป็น 2 แบบคือ

1. ดีซีมอเตอร์แบบปรับเส้นแรงแม่เหล็กได้
2. ดีซีมอเตอร์แบบเส้นแรงแม่เหล็กมีค่าคงที่

ถ้าเราจะพิจารณาแยกประเภทตามลักษณะการออกแบบโครงสร้างอาร์มาเจอร์สามารถแยกออกได้เป็น 3 แบบคือ

1. ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์เป็นแกนเหล็ก
2. ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์ที่มีขดลวดพันอยู่พื้นผิว
3. ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์เป็นขดลวดหนุน

นอกจากนี้ยังมีดีซีมอเตอร์ชนิดพิเศษอีกแบบหนึ่งคือ แบบไม่มีแปลงถ่าน (brushless dc motor) ซึ่งมีหลักการทางเทคโนโลยีเหมือนกับดีซีมอเตอร์ชนิดมีแปลงถ่านยกเว้น การคอมมิวเทชั่นกระทำโดยเทคนิคทางอีเล็คทรอนิคส์แทนที่จะกระทำโดยวิธีการทางเชิงกล

ดีซีมอเตอร์แบบปรับเส้นแรงแม่เหล็กได้

ดีซีมอเตอร์แบบปรับเส้นแรงแม่เหล็กได้ยังแบ่งออกได้เป็น 2 แบบคือ

ก) แบบขดลวดสนามแม่เหล็กต่ออนุกรมกับขดลวดอาร์มาเจอร์

ข) แบบขดลวดสนามแม่เหล็กแยกกระตุ้น

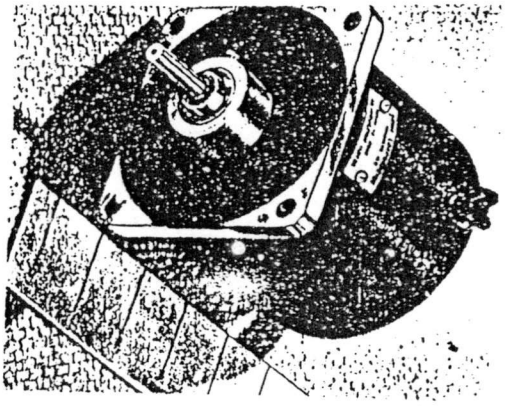

รูปที่ 3.4 เซอร์โวมอเตอร์แบบ Drag cup

ตัวอย่างของมอเตอร์แบบขดลวดสนามแม่เหล็กต่ออนุกรมแสดงดังในรูป 3.5 มอเตอร์แบบนี้จะมีเส้นแรงแม่เหล็กเป็นสัดส่วนกับกระแสดังนั้นเส้นแรงของสนามแม่เหล็กจึงสามารถปรับค่าได้ และเราจะได้ความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วและแรงบิดเป็นนอนลิเนียร์ดังแสดงในรูป 3.6

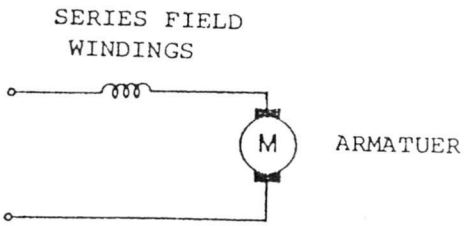

รูปที่ 3.5 ดีซีมอเตอร์แบบอนุกรม

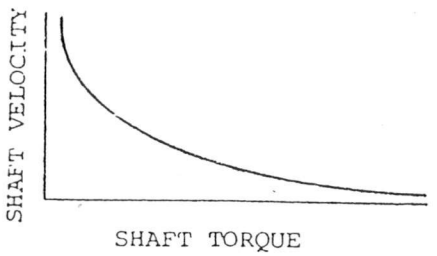

รูปที่ 3.6 คุณสมบัติระหว่างความเร็วและแรงบิด

มอเตอร์ดังกล่าวจะใช้งานในภาวะเฉพาะเมื่อต้องการแรงบิดสูงที่ความเร็วต่ำ และแรงบิดที่มีความเร็วสูงเช่นระบบการขับเคลื่อนของรถลาก

ตัวอย่างของมอเตอร์แบบขดลวดสนามแม่เหล็กแยกกระตุ้นแสดงในรูป 3.7 ดีซีมอเตอร์แบบนี้มักนิยมเรียกกันว่ามอเตอร์ขนาน (shunt motor) มอเตอร์แบบนี้สามารถปรับเส้นแรงแม่เหล็กได้

อย่างอิสระต่อกระแสของอาร์มาเจอร์ยังผลให้สามารถควบคุมพารามิเตอร์ของมอเตอร์ให้มีค่าคงที่ได้ตลอดช่วงพิสัยที่กว้าง มอเตอร์นี้มักจะใช้งานในกรณีระบบบังคับการเคลื่อนที่ต้องการแรงบิดสูง ในรูป 2.8 แสดงถึงคุณสมบัติระหว่างแรงบิดกับความเร็วของซันท์มอเตอร์ภายใต้ภาวะการกระตุ้นสนามแม่เหล็กคงที่และอาร์มาเจอร์โวลท์เต็จคงที่

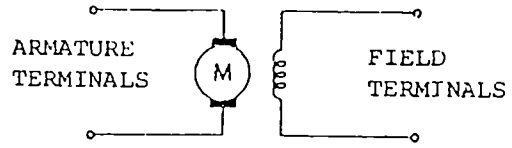

รูปที่ 3.7 ดีซีมอเตอร์แบบปรับสนามแม่เหล็กได้

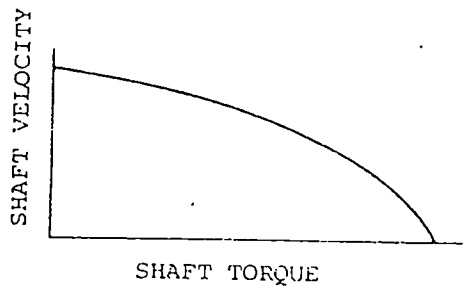

รูปที่ 3.8 คุณสมบัติระหว่างความเร็วและแรงบิด

ดีซีมอเตอร์แบบเส้นแรงแม่เหล็กคงที่

ระบบการกระตุ้นฟิลท์ของมอเตอร์โดยทั่วไปในปัจจุบันมักใช้เป็นแบบ แม่เหล็กถาวร ดังแสดงในรูป 3.10 ในระบบนี้เส้นแรงของฟิลท์มีค่าคงที่ดังนั้น อัตราส่วนระหว่างกระแสอาร์มาเจอร์และแรงบิดจะมีค่าคงที่ ดังนั้นสมการ (3-1) เขียนให้ง่ายขึ้นได้เป็น

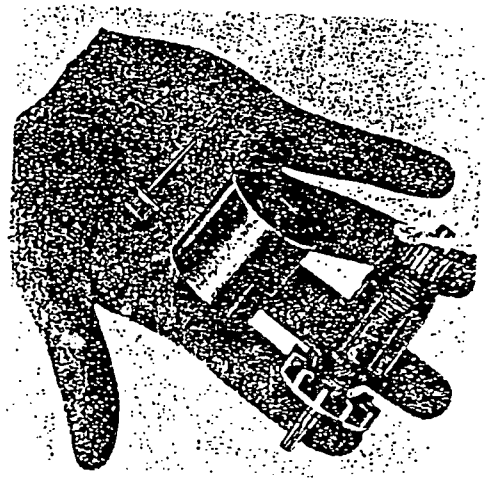

รูปที่ 3.9ชันมอเตอร์แบบแม่เหล็กถาวร

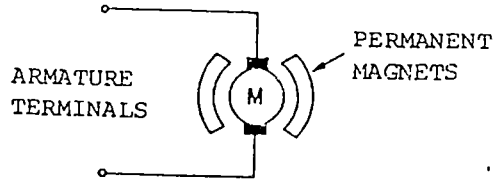

รูป ที่ 3.10ดีซีมอเตอร์แบบฟิลด์เป็นแม่เหล็กถาวร

$$T = K_t I \qquad \text{----------(3-3)}$$

และสมการ (3-2) ได้เป็น

$$E = K_e w \qquad \text{----------(3-4)}$$

ระบบนี้จะให้ความสัมพันธ์ระหว่าง กระแสอาร์มาเจอร์ แรงบิดและความเร็วอยู่ในลักษณะลิเนียร์ สมการทางไฟฟ้าของดีซีมอเตอร์แบบนี้เขียนได้เป็น

$$V = K_e w + L(di/dt) + Ri \qquad \text{----------(3-5)}$$

เมื่อ V คือโวลท์เต็จที่ป้อนให้กับมอเตอร์

K_e คือค่าคงที่ของโวลท์เต็จย้อนกลับ

L คืออินดัคแต้นซ์ของอาร์มาเจอร์

R คือความต้านทานที่ขั้วของมอเตอร์

สมการไดนามิคของมอเตอร์คือ

$$T_g = J(dw/dt) + Bw + T_f + T_L \qquad \text{----------(3-6)}$$

เมื่อ T_g คือแรงบิดที่กำเนิดโดยมอเตอร์

G คือผลรวมของโมเมนท์ของแรงเฉื่อยของมอเตอร์และ$_{\text{โหลด}}$

B คือสัมประสิทธิ์ของวิสคอสแดมพ์ปิ้ง

T_f คือแรงบิดเสียดทานภายใน

T_l คือแรงบิดโหลด

สมการต่าง ๆ ของมอเตอร์แบบแยกกระตุ้นฟิลด์จะเหมือนกับแบบกระตุ้นฟิลด์คงที่ อย่างไรก็ตามข้อเสียของมอเตอร์แบบฟิลท์แม่เหล็กถาวรซึ่งเหนือกว่ามอเตอร์แบบมีโครงสร้างของฟิลท์ด้วยการพันของขดลวดคือ ไม่มีกำลังสูญเสียในฟิลท์ ประสิทธิภาพสูงกว่าและมีขนาดเล็กกว่าเมื่อเทียบกับมอเตอร์ที่มีขนาดของกำลังเท่ากัน

นอกจากนั้นความสัมพันธ์เชิงเส้นในสมการ (3-1) ยังให้ค่าของกระแสอาร์มาเจอร์ที่สูงกว่าดีซีมอเตอร์แบบฟิลท์เป็นขดลวด การประยุกต์ใช้งานเหมาะกับระบบที่ต้องการแรงบิดของโหลดสูง

ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์เป็นแกนเหล็ก

โครงสร้างของโรเตอร์และสเตทเตอร์ของมอเตอร์แบบแกนเหล็กแสดงดังในรูป 3.11 โครงสร้างของมอเตอร์แบบนี้มีโมเม้นท์ของแรงเฉื่อยสูงที่สุดและมีค่าอินดัคแต้นซ์ของโรเตอร์สูงที่สุดด้วย ดังนั้นมอเตอร์นี้จึงมีปริมาณการจุดความร้อนได้สูง และสามารถจะทนโอเวอร์โหลดได้ในระยะเวลาที่ยาวนานโดยไม่ทำให้มอเตอร์เสียหาย

ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์มีขดลวดพันอยู่บนพื้นผิว

ในรูป 3.12 แสดงถึงการออกแบบของโรเตอร์ที่มีขดลวดพันอยู่บนพื้นผิว โดยไม่มีสล็อททำให้ได้อินดัคแต้นซ์ของโรเตอร์ต่ำกว่าแบบแกนเหล็ก ข้อเสียคือ ทำให้ขนาดของมอเตอร์แบบนี้ใหญ่ขึ้นและราคาแพงกว่าแบบแกนเหล็กด้วย

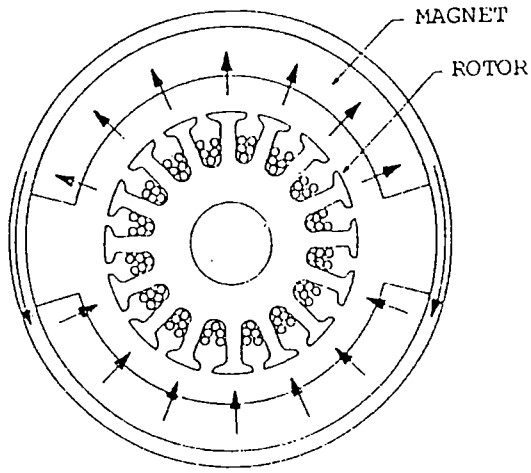

รูปที่ 3.11 แสดงรูปหน้าตัดของดีซีมอเตอร์แบบอาร์เมเจอร์เป็นแกนเหล็กและฟิลด์เป็นแม่เหล็ก

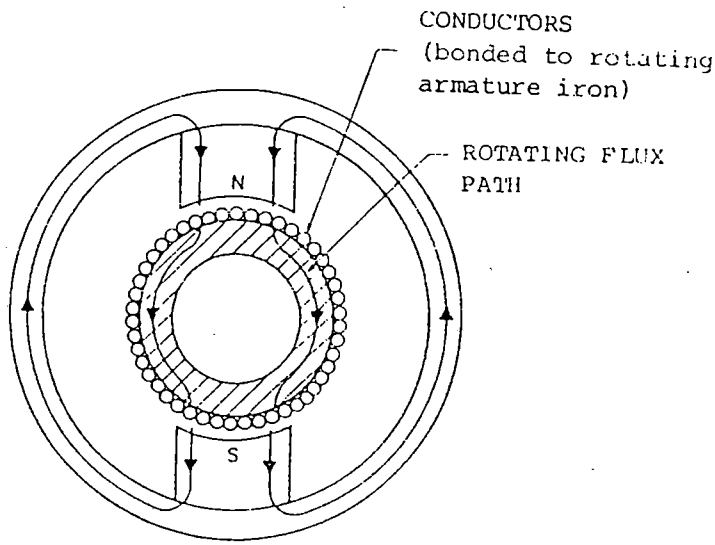

รูปที่ 3.12 แสดงรูปหน้าตัดของดีซีมอเตอร์แบบมีขดลวดบนพื้นผิวและฟิลด์เป็นแม่เหล็กถาวร

ดีซีมอเตอร์แบบอาร์มาเจอร์เป็นขดลวดหมุน

มอเตอร์แบบขดลวดหนุนนี้ได้รับการออกแบบเพื่อให้มีโมเม้นท์ของแรงเฉื่อยน้อยมากดังแสดงในรูป 3.13 และรูปหน้าตัดซึ่งมองด้านข้างของมอเตอร์ดังกล่าวแสดงในรูป 3.14 รูปลักษณะโครงสร้างภายนอกและโครงสร้างของแม่เหล็ก มอเตอร์แบบนี้มีช่องว่างอากาศ (air - gap) ระหว่างแม่เหล็กมากกว่ามอเตอร์ทั้งสองแบบที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจำเป็นต้องออกแบบให้โครงสร้างของแม่เหล็กให้ใหญ่ขึ้นเพื่อให้ได้ช่องว่างของอากาศระหว่างเส้นแรงแม่เหล็กที่เท่ากันกับของมอเตอร์ทั้งสองแบบดังกล่าว ดังนั้นราคาของมอเตอร์แบบนี้จึงมีราคาแพง นอกจากนั้นโครงสร้างของโรเตอร์มีความจุ

ความร้อนต่ำมากถ้าหากเกิดโอเวอร์โหลดก็จะทำให้มอเตอร์เสียได้ง่ายและโรเตอร์ลักษณะนี้จะมีค่าอินดัคแค้นซ์ต่ำมากคือน้อยกว่า 10 ไมโครเฮนรี่

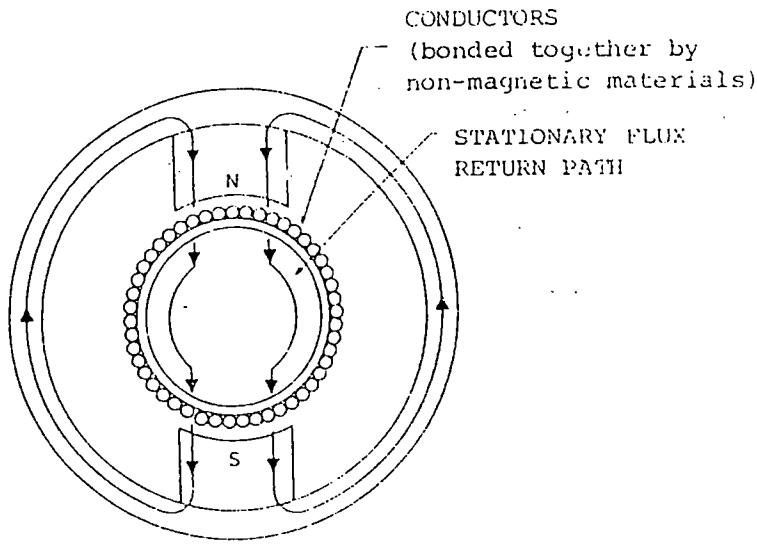

รูปที่ 3.13 หน้าตัดแบบมีโรเตอร์เป็นขดลวดเคลื่อนที่และฟิลด์เป็นแม่เหล็กถาวร

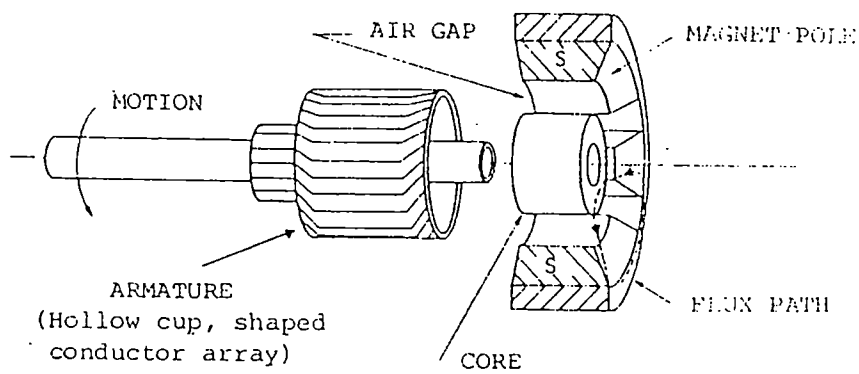

รูปที่ 3.14 รูปด้านข้าง

ในรูป 3.15 แสดงถึงมอเตอร์แบบขดลวดเคลื่อนที่อีกลักษณะหนึ่งซึ่งมีโครงสร้างของอาร์มาเจอร์เป็นรูปร่างจานซึ่งทำขึ้นจากขดลวดตัวนำซ้อนกันหลาย ๆ ขึ้น ซึ่งเรามักจะเรียกกันว่า "printed motor ตัวอย่างอีกอันหนึ่งของมอเตอร์แบบขดลวดเคลื่อนที่ (หมุน) แสดงในรูป 3.10 ซึ่งเป็นมอเตอร์ขนาด 7 แรงม้า 800 แอมป์ ในปัจจุบันดีซีมอเตอร์แบบโรเตอร์เป็นขดลวดหมุนนี้ให้คุณสมบัติการทำงานที่ดีเยี่ยมเหมาะสำหรับเป็นตัวขับเคลื่อนในระบบการบังคับตำแหน่ง และยังให้อัตรา

ส่วนระหว่างแรงบิดและแรงเฉื่อยได้สูงและมีค่าอินดักแต้นซ์ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับมอเตอร์แบบอื่น ๆ นอกจากนั้นความสามารถในการเพิ่มอัตราเร่งยังกระทำได้สูง 10^6 เรเดียน/วินาที^{2}

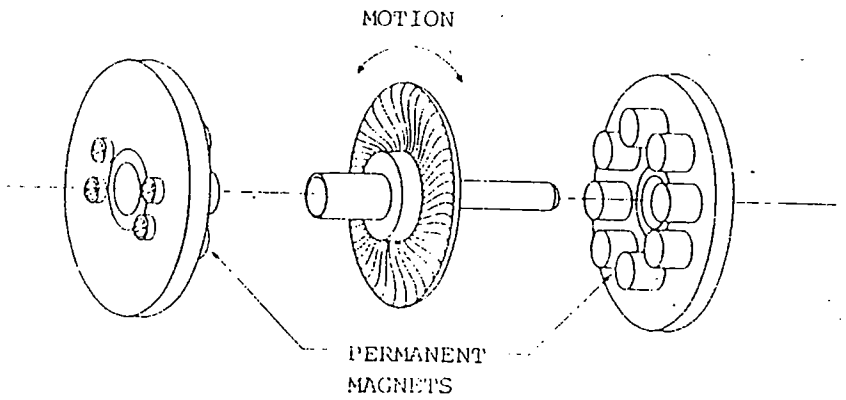

รูปที่ 3.15 แสดงถึงดีซีมอเตอร์แบบโรเตอร์เป็นขดขวดหมุนมีรูปร่างเป็นจาน

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

บทที่4
การ อินเตอร์เฟส

IBM PC กับการอินเตอร์เฟส

ในปัจจุบัน คอมพิวเตอร์มีราคาถูกลงอย่างมาก มีการนำไปใช้งานกันอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นในด้านที่เกี่ยวกับเอกสารหรือ งานทั่ว ๆ ไป เช่น การทำเสียงเอฟเฟคใช้ประกอบภาพยนตร์หรือการทำรูปในด้านการโฆษณา ฯลฯ การใช้งานในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ มักจะมีอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำงาน ซึ่งเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่าง และคอมพิวเตอร์ทำให้การใช้งานเป็นไปอย่างง่ายดายยิ่งขึ้น เช่น จอยสติก เมาส์ปากเขียนจอ (Light Pen) เป็นต้น อุปกรณ์เหล่านี้จะต่อกับคอมพิวเตอร์โดยมีรูปแบบการติดต่อที่เป็นมาตราฐานที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป คือ มาตรฐานการสื่อสารแบบอนุกรม (RS-232) และมาตรฐานการสื่อสารแบบขนาน (GPIB) ที่จำเป็นจะต้องมีมาตรฐานเดียวกันก็เพื่อทำให้อุปกรณ์นั้นสามารถใช้งานได้อย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะเจาะจงใช้กับเครื่องยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น คอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะเป็นเครื่องรุ่นใดก็ตามคนละยี่ห้อก็ตาม สามารถจะใช้อุปกรณ์เหล่านี้ได้ ขอให้มีรูปแบบการติดต่อที่เหมือนกันก็พอ

แต่อย่างไรก็ตามมาตรฐานเหล่านี้ก็จะยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ดังนั้นสำหรับในบทความนี้ เราจะแนะนำการเชื่อมต่อ (การอินเตอร์เฟส) กับ IBM PC โดย อุปกรณ์ I/O ที่ต้องการติดต่อโดยตรงกับระบบบัสของ IBM PC ซึ่งการเชื่อมต่ออุปกรณ์โดยตรงกับระบบบัสของคอมพิวเตอร์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการติดต่อและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของอุปกรณ์ 1/10 ที่ต่ออยู่กับระบบได้ดีขึ้น

AT สล็อต VS XT สล็อต

เนื่องจาก AT ใช้กับ CPU เบอร์ 80286 ซึ่งเป็น CPU ขนาด 16 บิดแท้คือ มีการประมวลผลภายในเป็น 16 บิด ในขณะที่ XT ใช้ CPU เบอร์ 8088 ซึ่งเป็น 16 บิด เทียม คือ มีการประมวลผลภายในเป็นแบบ 16 บิด แต่ดาต้าบัสมีเพียงแค่ 8 บิดเท่านั้น ดังนั้นการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลขนาด 16 บิด จึงต้องการทำสองครั้ง ครั้งละ 8 บิด จะเห็นได้ว่าระบบบัสของ XT เป็นซับเซตของระบบบัสของ AT

บนเมนบอร์ดของ AT จะมีสล็อตอยู่ 2 ชนิด คือ สล็อตสั้น และสล็อตยาว ซึ่งสล็อตยาวจะมีจำนวนขาสัญญาณ และตำแหน่งของขาสัญญาณบนสล็อตเหมือนกับ XT ส่วนขาสัญญาณที่อยู่บนสล็อตสั้นที่เพิ่มขึ้นจะเป็นสัญญาณที่มีแต่เฉพาะบน AT เท่านั้น ประกอบด้วย ข้อมูลครึ่งบน 8 บิด แอดเดรสที่เพิ่มขึ้นมาอีก 4 บิด และ ขาสัญญาณควบคุมที่เพิ่มขึ้นจาก XT

40390

ขนาดและรูปร่างของการ์ดที่เสียบลงบนสล็อตของ XT จะคล้ายกับของ AT และเนื่องจากสัญญาณบนสล็อตจะมีตำแหน่งตรงกันด้วย การ์ดที่ใช้บน XT ทุกการ์ดสามารถนำมาใช้ได้บน AT โดยเสียบไว้บนสล็อตยาว อย่างไรก็ตามเราจะต้องคำนึงถึงอัตราการรับส่งข้อมูลของการ์ดนั้นด้วย เพราะความเร็วในการทำงานของ AT จะเร็วกว่า XT ดังนั้น เมื่อนำการ์ดของ XT มาใช้กับ AT การทำงานของ AT อาจจะช้าลงก็ได้ แต่ถ้าการทำงานของการ์ดนั้นไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยความจำ หรือการทำ DMA เราก็ไม่จำเป็นต้องสนใจกับอัตราการรับส่งข้อมูลของมัน

4.1การ์ดขยาย (Expansion Card)

รูปที่ 4.1 แสดงขนาดของการ์ดขยายแบบยาวสำหรับ XT และรูปที่ 2 แสดงขนาดของการ์ขยายแบบยาวสำหรับ AT ส่วนขอบของการ์ดขยาย XT บริเวณที่มีสีเข้มในรูปที่ 1 เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้งานได้ แต่ไม่นิยมทั้งนี้เพราะเมื่อนำไปใช้กับรุ่น AT จะเสียบไม่ได้ (ติดสล็อตสั้นของ AT) เส้นประที่อยู่ในรูปแสดงขนาดของการ์ดขยายแบบสั้น ซึ่งการ์ดแบบนี้นิยมใช้กับวงจรอินเตอร์เฟสที่มีจำนวนอุปกรณ์น้อย ๆ

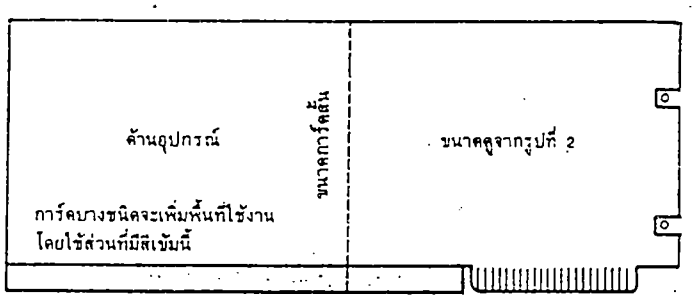

รูปที่ 4.1 ลักษณะของการ์ดขยายรุ่น XT

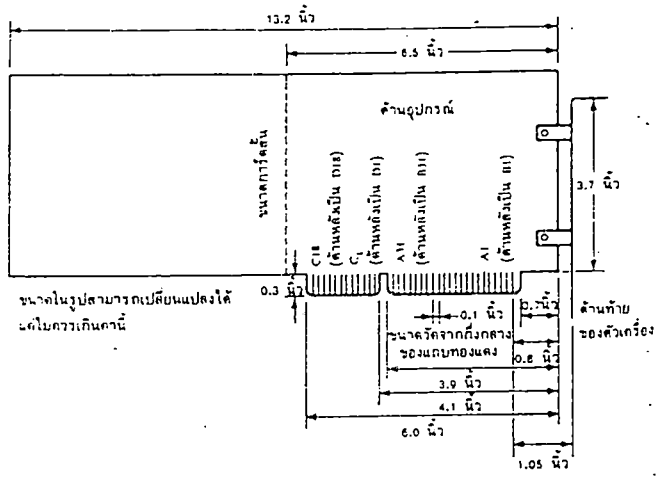

รูปที่ 4.2 ลักษณะของการ์ดขยายรุ่น AT

สล็อตแต่ละอันบนเมนบอร์ดระยะห่างกัน 0.8 นิ้ว ดังนั้นความหนาของแผ่นการ์ดรวมทั้งตัวอุปกรณ์จึงไม่ควรเกินค่านี้ ตามหนังสือ Techmica Reference ของ IBM แนะนำว่าความหนาของแผ่นการ์ดรวมทั้งแบบอุปกรณ์บนแผ่นการ์ดไม่ควรเกิน 12.7 มิลลิเมตร หรือ 0.5 นิ้ว

ด้านปลายสุดของการ์ดขยายจะต่ออยู่กับแผ่นเหล็ก มีลักษณะดังในรูปที่ 3 ถ้าการ์ดขยายมีคอนเน็กเตอร์ที่ใช้ต่อกับอุปกรณ์ภายนอก ก็จะติดตัวคอนเน็กเตอร์นั้นไว้บนแผ่นเหล็กนี้ เช่นพริ้นเตอร์การ์ด หรือ การ์ด RS-232 ก่อนเสียบการ์ดบนสล็อต เราควรถอดแผ่นเหล็กกันฝุ่นที่อยู่ด้านหลังของตัวเครื่อง ที่ตรงกับตำแหน่งของสล็อตออกเสียก่อน เมื่อเสียบการ์ดแล้ว แผ่นเหล็กนี้จะทำหน้าที่เป็นที่ยึดของตัวคอนเน็กเตอร์ และกันฝุ่นด้วย แต่ถ้าแผ่นการ์ดไม่มีส่วนที่ต่อกับอุปกรณ์ภายนอก เช่น การ์ดขยายหน่วยความจำไม่จำเป็นต้องมีแผ่นเหล็กนี้ก็ได้ รูปที่ 3 แสดงขนาด และรูปร่างลักษณะของแผ่นเหล็กนี้

การ์ดขยายทำหน้าที่เป็นคอนเน็กเตอร์ตัวผู้ในตัว ขณะที่สล็อตเป็นคอนเน็กเตอร์ตัวเมีย เมื่อเสียบการ์ดขยายลงในสล็อต ตัวหนีบในสล็อตจะสัมผัสกับสายทองแดงที่สัมผัสกับตัวหนีบควรจะชุบทองเพื่อให้นำไฟฟ้าได้ดีขึ้นและไม่สกปรกง่าย แต่เพื่อความประหยัดถ้าการ์ดที่ใช้ไม่จำเป็นต้องถอดเข้าถอดออกบ่อย ๆ ใช้ดีบุกชุบก็พอ ปัญหาอีกอย่างในการอินเตอร์เฟสผ่านสล็อตก็คือ การ์ดที่ใช้จะต้องเป็นแผ่น PCB แบบสองหน้าเสมอ ไม่ว่าวงจรจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เท่าใด แต่เราแก้ปัญหาได้โดย ใช้แผ่น PCB สองหน้า ทำเป็นคอนเน็กเตอร์ ถ้าผู้ใช้เสียบในสล็อต และเดินสายทองแดงเหมือนกับคอนเน็กเตอร์ของการ์ดด้วย ดังแสดงในรูปที่ 4 ลายทองแดงด้านอุปกรณ์จำนวน 31 เส้น (A1-A31) ก็เดินออกมาที่ปลายด้านตรงข้ามกับด้านที่เป็นคอนเน็กเตอร์ ส่วนลายทองแดงด้านบัดกรี (B1-B31) ทำการทรูโฮลผ่านมาด้านอุปกรณ์ แล้วเดินลายไปในทางเดียวกับลายทางด้านอุปกรณ์ โดยให้แนวของลายด้านอุปกรณ์อยู่สูงกว่าแนวของลายด้านบัดกรี ระยะห่างระหว่างลายทองแดงบริเวณคอนเน็กเตอร์ ให้มีระยะห่างเท่ากับ 0.1 นิ้ว ตรงปลายของลายทองแดงที่เดินออกมาจากบริเวณ คอน

เน็กเตอร์ทั้งหมดเจาะรูไว้เพื่อใช้เป็นตัวเชื่อมกับแผ่นวงจรที่ต้องการอินเตอร์เฟส การเดินลายทองแดงของแผ่นวงจรที่ต้องการอินเตอร์เฟส ก็ให้เดิน ในลักษณะเดียวกัน คือ ให้แนวของลายด้านอุปกรณ์อยู่สูงกว่า แนวลายด้านบัดกรี การต่อกันทำโดยนำแผ่นวงจรทั้งสองวางมาทาบกัน โดยรูของแนวแต่ละด้านตรงกัน แล้วใช้ลวดทองแดงหรือขาอุปกรณ์เสียบสอดรู แล้วบัดกรีหัวท้ายให้เรียบร้อย วิธีนี้จะช่วยลดความยุ่งยากในการทำแผ่นวงจรพิมพ์ของวงจรอินเตอร์เฟสลงได้มาก

การควบคุมอุปกรณ์ I/O ที่ต่อยู่กับ IBM PC จะกระทำผ่านพอร์ต โดยการอ้างถึงแอดเดรสของพอร์ตที่อุปกรณ์นั้นต่ออยู่โดยตรง ดังนั้น การที่จะใช้งานหรือควบคุมอุปกรณ์เหล่านี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงวิธีการควบคุมพอร์ต ใน IBM PC พอร์ตและหน่วยความจำจะแยกจากกันโดยเด็ดขาด ถึงแม้ว่าการอ้างถึงจะใช้สัญญาณจากแอดเดรสบัสเหมือนกันก็ตาม แต่สัญญาณที่ใช้ในการอีเนเบิ้ลในการอ่านและเขียนข้อมูลจะต่างกันก็จะต่างกัน ดังนั้นการติดต่อกับพอร์ตจึงมีคำสั่งแยกต่างหากออกจากคำสั่งที่ใช้ติดต่อกับหน่วยความจำ คือ IN และ OUT ด้วยเหตุนี้ การจัดแอดเดรสของหน่วยความจำและแอดเดรสของพอร์ตI/O จึงแยกออกจากกัน ใน IBM PC

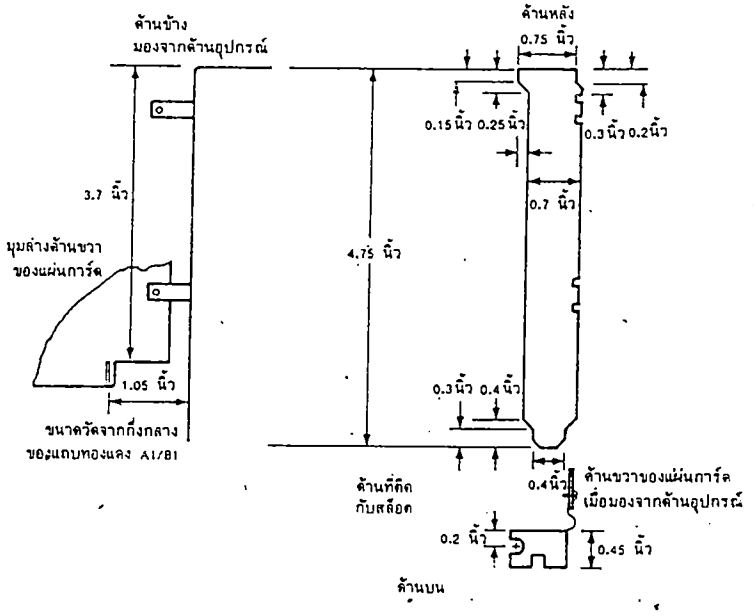

รูปที่ 4.3 ขนาดของแผ่นเหล็กด้านหลังของการ์ดขยาย

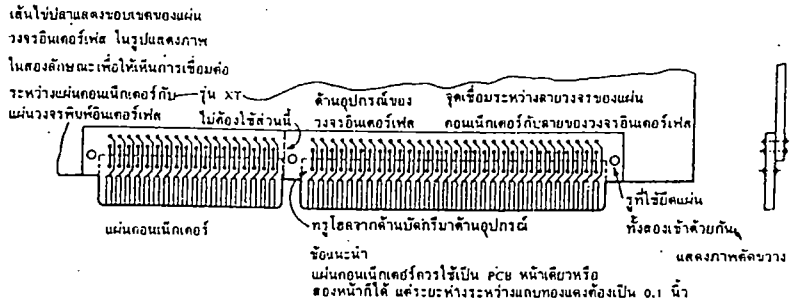

รูปที่ 4.4 ลักษณะของแผ่น PCB ใช้แทนคอนเน็กเตอร์ของการ์ดขยายและการเดินลายวงจร

ตารางที่ 4.1 แสดการจัดแอดเดรสของหน่วยความจำบน IBM

Block 0	00000-0FFFF	RAM to 64K
Block 1	10000-1FFFF	RAM to 128K
Block 2	20000-3FFFF	RAM to 192K
Block 3	30000-3FFFF	RAM to 256K
Block 4	40000-4FFFF	RAM to 320K
Block 5	50000-5FFFF	RAM to 384K
Block 6	60000-6FFFF	RAM to 448K
Block 7	70000-7FFFF	RAM to 512K
Block 8	80000-8FFFF	RAM to 576K
Block 9	90000-9FFFF	RAM to 640K
Block A	A0000-AFFFF	Extended video memory
Block B	B0000-BFFFF	Standard video memory
Block C	C0000-CFFFF	BIOS extension (eg EGA)
Block D	D0000-DFFFF	Other use
Block E	E0000-EFFFF	Other use
Block F	F0000-FFFFF	BIOS EPROM

การจัดแอดเดรสของหน่วยความจำแสดงได้ในตารางที่ 1 และในตารางที่ 2 แสดงการจัดแอดเดรสของพอร์ต I/O

การอ้างแอดเดรสของหน่วยความจำจะใช้แอดเดรสทั้งหมด 20 เส้น คือ AO-A19 ในรุ่น XT (8088) แต่ในรุ่น AT (80286) ใช้แอดเดรส 24 เส้น คือ AO-A19 และ A20-A23 การอ้างแอดเดรสของ

พอร์ตสำหรับ CPU เบอร์ 8088 และ 80286 สามารถอ้างได้ถึง 64K พอร์ตแต่ใน IBM PC ทั้งในรุ่น AT และ XT ออกแบบให้ใช้แอดเดรสเพียง 10 เส้น เท่านั้น คือ A0-A9 ดังนั้นจำนวนพอร์ตสูงสุดที่สามารถอ้างได้คือ 1024 พอร์ตและในจำนวนทั้งหมดนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มพอร์ตที่มีแอดเดรสอยู่ในช่วง 000H-0FFH จะใช้งานบนเมนบอร์ดสำหรับชิพซัพพอร์ตเท่านั้น เช่น 8259 (Interrupt Controller), 8237 (DMA Controller), 8253 (Timer & Counter) และกลุ่มที่มีแอดเดรสอยู่ในช่วง 100H-3FFH จะใช้งานกับการ์ดขยายต่าง ๆ ที่เสียบในสล็อต

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าแอดเดรสของพอร์ตถูกแบ่งออกเป็นช่วงย่อย ๆ ซึ่งจะกำหนดไว้ให้ใช้กับอุปกรณ์ I/O เฉพาะอย่างถ้าในระบบของเราไม่ได้ใช้งานอุปกรณ์นั้นเราสามารถนำแอดเดรสของพอร์ตในช่วงนั้นมาใช้งานได้ เช่น ถ้าระบบของเราไม่ใช้จอยสติค (joystick) เราสามารถใช้งานพอร์ตในช่วง 200H-20FH ได้ แต่อย่างไรก็ตามการเลือกใช้งานพอร์ตที่ไม่ได้ถูกกำหนด ให้ใช้กับอุปกรณ์อื่นจะดีกว่าทำให้อุปกรณ์ที่ใช้งานผ่านพอร์ตนี้สามารถใช้ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นถ้าจะให้ดีควรใช้ดิปสวิทซ์ทำเป็นตัวเลือกการดีโค้ดแอดเดรสของอุปกรณ์หรือวงจรอินเตอร์เฟสที่เราสร้างขึ้น

บทที่ 5
โครงสร้างและการออกแบบ

5.1 โครงสร้างของโครงงาน

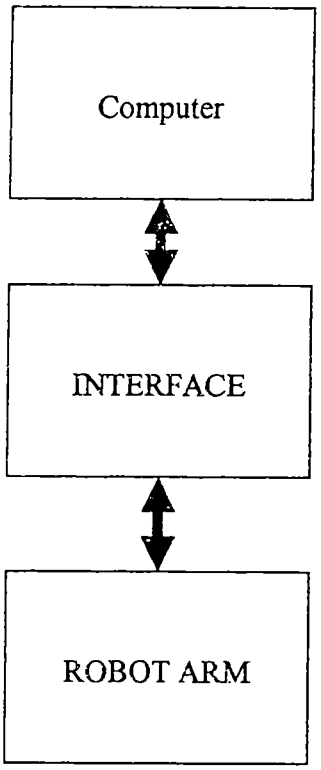

รูปที่5.1 บล็อกไดอะแกรมของโครงงาน

คอมพิวเตอร์ใช้สำหรับส่งค่าข้อมูลที่ใช้ในการควบคุมแขนกลไปยังระบบอินเตอร์เฟส และรับค่าป้อนกลับจากระบบอินเตอร์เฟส กลับเข้ามาทำการแสดงผลการทำงานของแขนกล

อินเตอร์เฟส ทำหน้าที่รับค่าข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ แล้วส่งไปยังมอเตอร์ต่าง ๆ ของแขนกล เพื่อให้แขนกลเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่ต้องการ และรับค่าป้อนกลับจากแขนกลมาส่งให้คอมพิวเตอร์เพื่อทำการประมวลผล

แขนกลจะเคลื่อนที่ตามคำสั่งของคอมพิวเตอร์ โดยใช้ดีซีมอเตอร์ควบคุมการเคลื่อนไหวทั้งหมด 5 ตัว และจะใช้เซ็นเซอร์ส่งค่ากลับไปยังคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้ตำแหน่งที่ต้องการ

5.2 ส่วนประกอบของโครงงาน

โครงงานจะประกอบด้วย

5.2.1 .ส่วนคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะมีหน้าที่ประมวลผลในการรับส่งข้อมูลจากอินพุท โดยจะส่งข้อมูลผ่านการ์ดอินเตอร์เฟสไปสู่แขนกล และรับจากแขนกลมาสู่คอมพิวเตอร์

5.2.2. ส่วนไดร์มอเตอร์ ซึ่งจะมีหน้าที่ควบคุมมอเตอร์ให้ทำงานตามคำสั่งของคอมพิวเตอร์ ในการควบคุมจะใช้พัลวิทมอดแอมปิไฟล์ควบคุมการจ่ายกระแสเพื่อควบคุมความเร็วมอเตอร์

5.2.3. ส่วนเซนเซอร์ ซึ่งจะใช้โพเทนทิโอมิเตอร์ติดตั้งตามส่วนต่าง ๆ ของแขนกลเพื่อเป็นค่าบอกตำแหน่งของแขนกลและส่งให้คอมพิวเตอร์นำไปประมวลผล

5.2.4. ส่วนแขนกล ซึ่งใช้ในโครงงานนี้จะเป็นแขนกลแบบอาร์ติคูเลต ซึ่งจะควบคุมการเคลื่อนที่จากดีซีมอเตอร์ 4 ตัว โดยแต่ละตัวจะทำหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนที่ในแต่ละส่วน คือ

1. ส่วนฐาน (Base Part) ประกอบด้วยฟันเฟืองซึ่งมีระยะพิท 0.2 มิลลิเมตร เป็นตัวส่งผ่านกำลังจากมอเตอร์ไปหมุนแขนกลและจะติดตั้งเซนเซอร์เพื่อบอกตำแหน่งที่หมุนไปดังรูปที่5.2

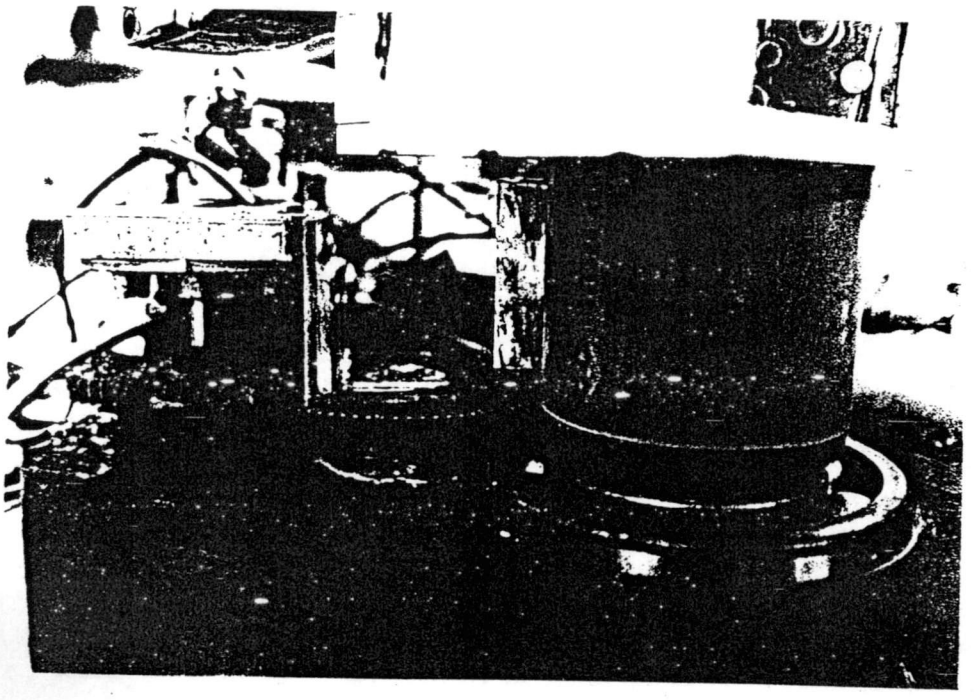

รูปที่5.2 แสดงส่วนฐานของแขนกล

2. ส่วนหัวไหล่ (Shoulder Part) ประกอบด้วยฟันเฟืองซึ่งมีระยะพิท 0.2 มิลลิเมตร เป็นตัวส่งผ่านกำลังจากมอเตอร์ไปยกแขนกลขึ้นลงโดยจะติดตั้งเซนเซอร์เพื่อบอกตำแหน่งดังรูปที่5.3
3. ส่วนข้อศอก (Elbow Part) จะประกอบด้วยสายพานแบบซิงโครนัส (synchronous belt) และพูเล่ย์ ซึ่งจะช่วยทดแรงจากมอเตอร์ส่งไปยังแขนส่วนบนโดยจะติดตั้งเซนเซอร์เพื่อบอกตำแหน่งของข้อศอก ดังรูปที่5.4
4. ส่วนข้อมือ (Hand – Connector Part) จะประกอบด้วยสายพานแบบซิงโครนัส (synchronous belt) และพูเล่ย์ ซึ่งจะช่วยทดแรงจากมอเตอร์ส่งไปยังแขนส่วนบนโดยจะติดตั้งเซนเซอร์เพื่อบอกตำแหน่งของข้อศอก ดังรูปที่5.5

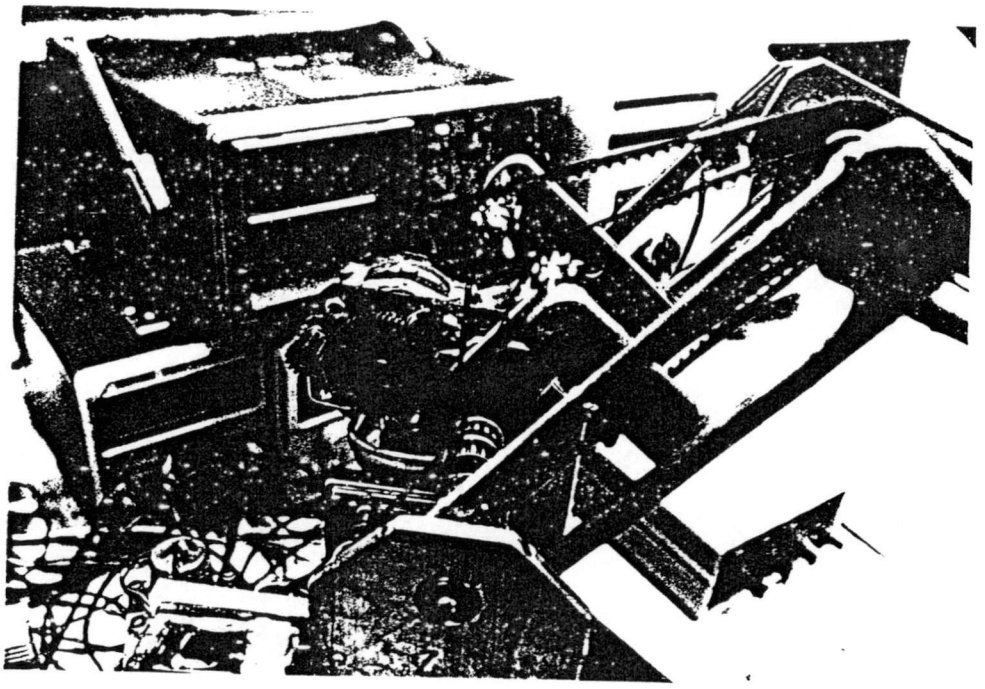

รูปที่ 5.3 แสดงส่วนหัวไหล่

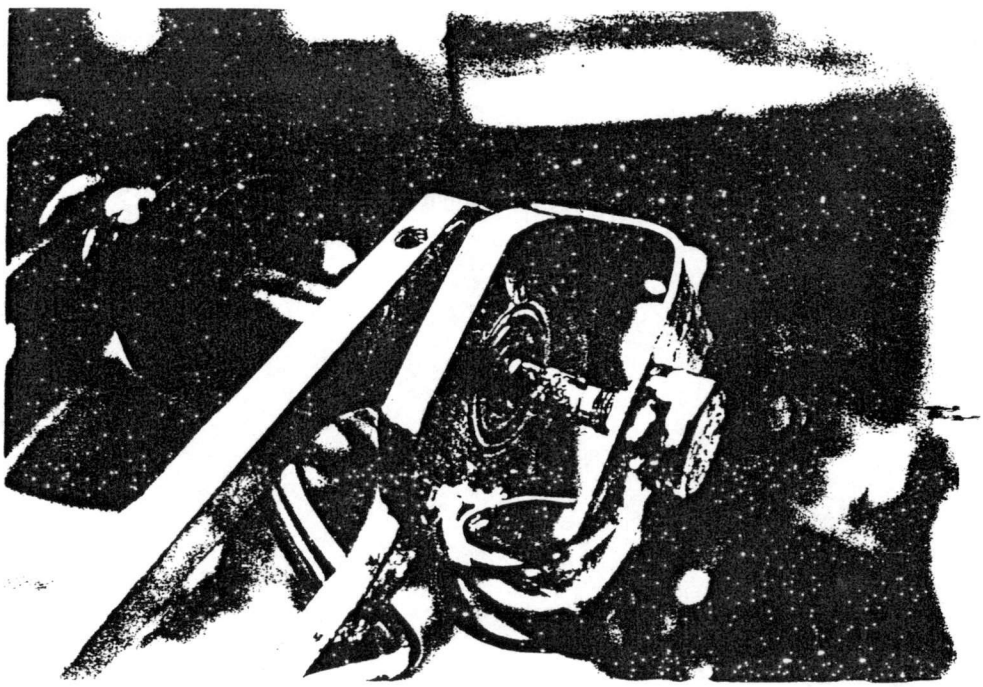

รูปที่5.4 แสดงส่วนข้อศอก

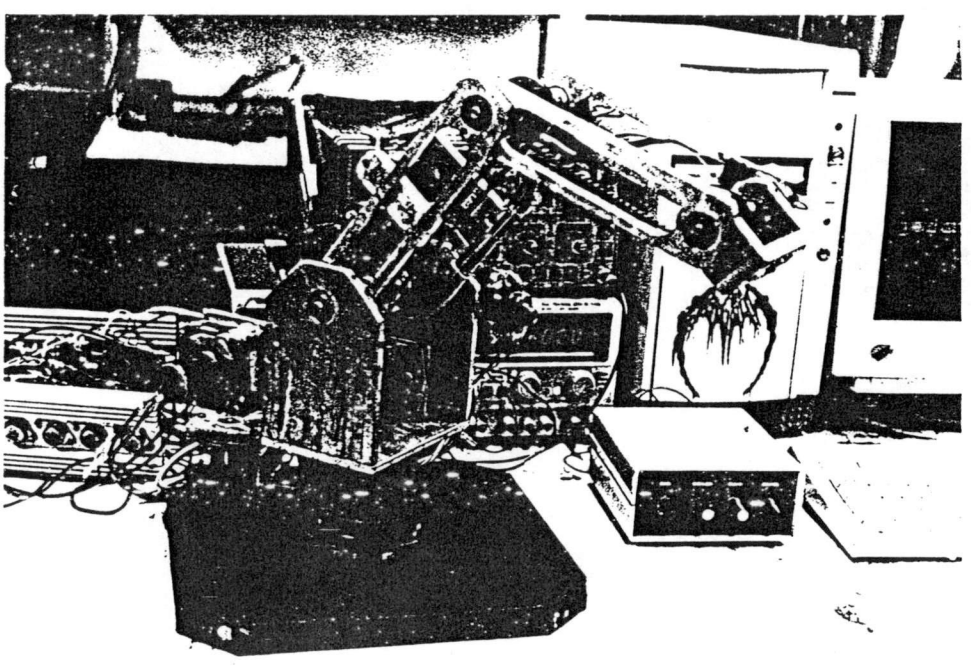

รูปที่5.5แสดงส่วนข้อมือ

เมื่อนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบกันจะทำให้แขนกลสามารถทำงานได้ดังรูปที่ 5.6

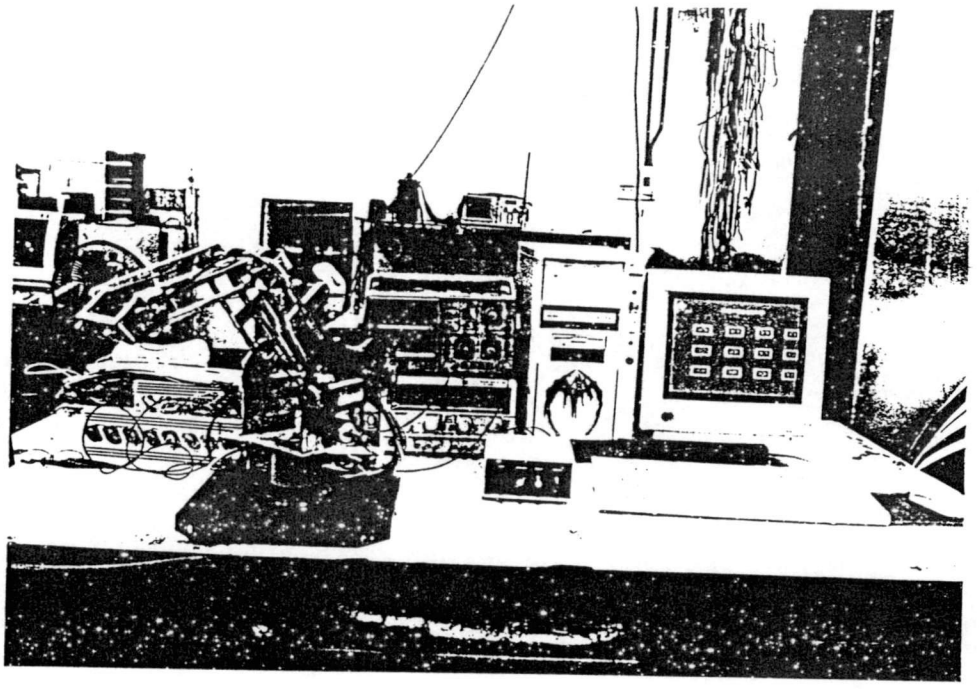

รูปที่ 5.6 แขนกล

5.3 การออกแบบส่วนไดร์มอเตอร์

เนื่องจากใช้ดีซีมอเตอร์ ทำให้ใช้กระแสมากโดยเฉพาะในช่วงการเริ่มต้นการทำงาน เพราะฉะนั้นจึงต้องมีวงจรที่ทำหน้าที่จ่ายกระแสให้กับมอเตอร์โดยแต่ละส่วนจะแยกการทำงานของมอเตอร์แต่ละตัว เพื่อให้การทำงานของแขนกลจากคำสั่งของคอมพิวเตอร์สามารถทำได้โดยง่าย และในการเคลื่อนที่ของมอเตอร์ในช่วงที่ใช้กระแสต่างกันจะมีความเร็วในการเคลื่อนที่ต่างกันทำให้ต้องใช้พัลวิดท์มอดดูเลชั่นแอมปลิไฟล์เข้ามาช่วยในการไดร์มอเตอร์เพื่อควบคุมความเร็วของมอเตอร์โดยจะมีวงจรดังรูป

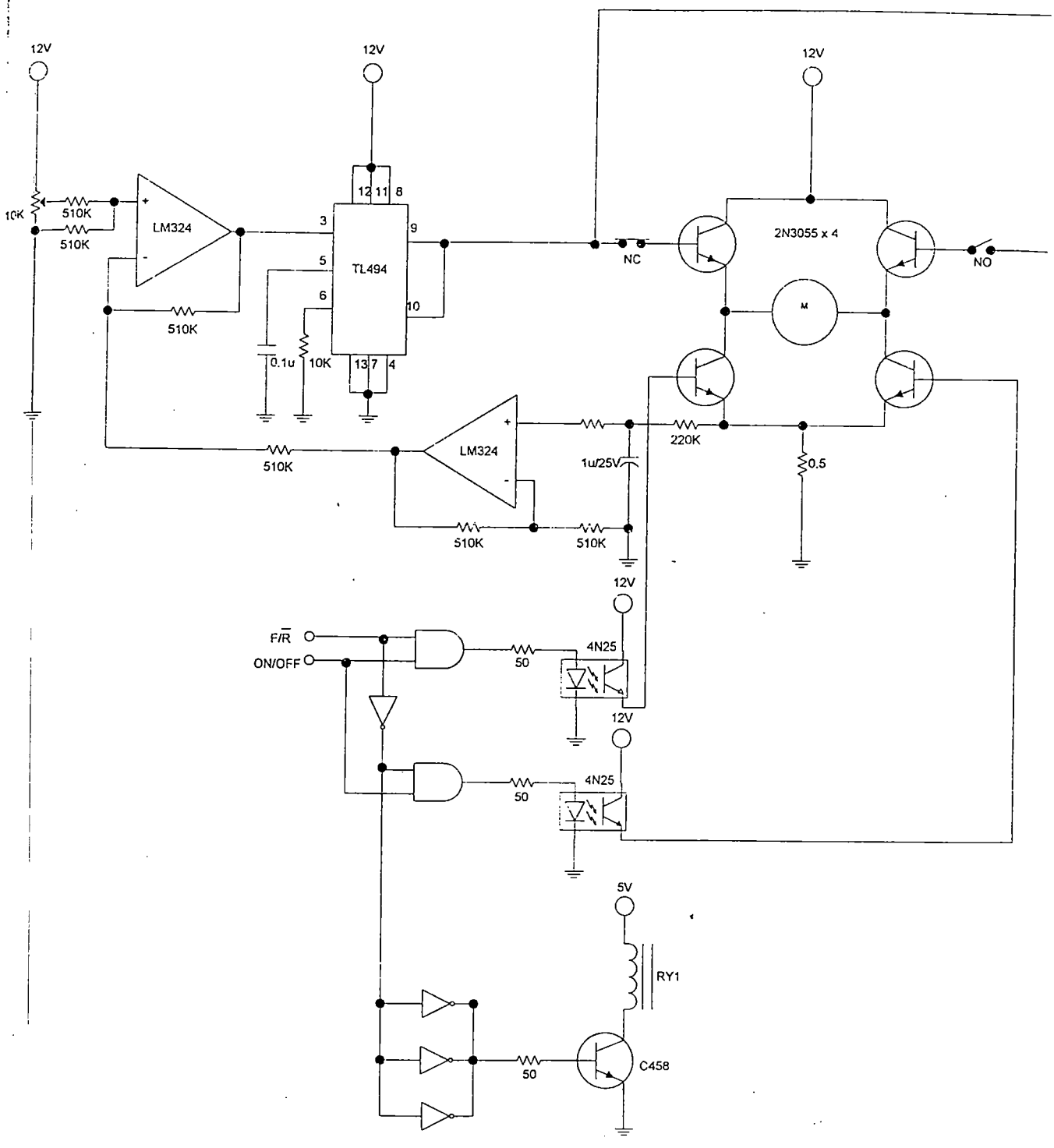

รูปที่ 5. วงจรไดร์มอเตอร์

5.4 การออกแบบชุดอินเตอร์เฟส

ในโครงงานนี้จะทำการอินเตอร์เฟสโดยผ่านการ์ดอินเตอร์เฟส ซึ่งฮาร์ดแวร์กำหนดตำแหน่งโดยโฟโต้ไทย์ (Phototype) ไว้ที่ 300 H โดยใช้ IC 7430 nand gate 8 อินพุทเป็นตัวกำหนดตำแหน่งโดยที่เอาท์พุตต่อกับ Chip Select ของ IC 8255 เพื่อเป็นตัวอ้างพอร์ตอินพุตเอาท์พุต โดยกำหนดให้

พอร์ต A เป็นเอาท์พุต เพื่อส่งข้อมูลไปยังชุดไดร์มอเตอร์ที่ตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อควบคุมให้ทำงานตามที่กำหนด

พอร์ต B ทำหน้าที่เป็นอินพุตรับสัญญาณป้อนกลับที่มาจากเซนเซอร์ที่ตำแหน่งต่าง ๆ เข้ามา โดยแปลงสัญญาณอนาลอกให้เป็นดิจิตอลผ่าน IC ADC 0809 เข้ามายังพอร์ต B

พอร์ต C เป็นทั้งอินพุตและเอาท์พุตเพื่อควบคุมการเอกใช้มอเตอร์แต่ละตัวและควบคุมสัญญาณ EOC ของ ADC 0809

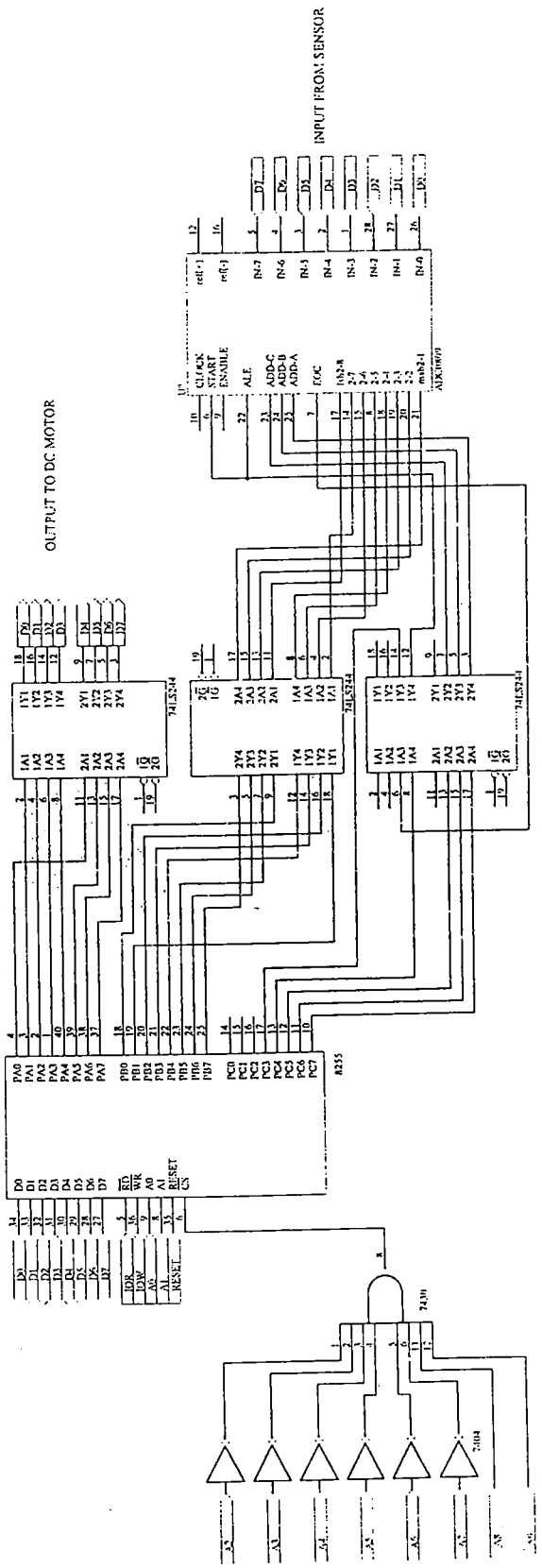

รูปที่ 5.8 วงจรการอินเตอร์เฟส

อธิบายการทำงานของวงจร

จากวงจรจะกำหนด PA0-PA7 เป็น พอร์ตเอาท์พุท ส่งไปควบคุมจุด ไดร์ฟมอเตอร์ทั้ง 4 ตัว โดยมอเตอร์แต่ละตัว ควบคุมการทำงานโดยใช้บิตควบคุม 2 บิต คือ ควบคุมสวิทช์ เปิด-ปิด และการฟอร์เวอร์ด/รีเวอร์ส ของมอเตอร์ ซึ่งสามารถกำหนดบิต ควบคุมมอเตอร์แต่ละตัวได้ดังนี้

Motor	Forward/Reverse				On/Off				Bit
	PA7	PA6	PA5	PA4	PA3	PA2	PA1	PA0	Control
SHOULDER	0	0	0	1	0	0	0	1	11H
	0	0	0	0	0	0	0	1	01H
ELBOW	0	0	1	0	0	0	1	0	22H
	0	0	0	0	0	0	1	0	02H
BASE	0	1	0	0	0	1	0	0	44H
	0	0	0	0	0	1	0	0	04H
GRIPPER	1	0	0	0	1	0	0	0	88H
	0	0	0	0	1	0	0	0	08H

PB0-PB7 เป็นพอร์ตอินพุทโดยจะต่อกับ D0-D7 ของ ADC 0809 สำหรับ ADC 0809, อนาล็อก ทู ดิจิตอล คอนเวอร์เตอร์ 8 อินพุท นั้นจะรับสัญญาณอินพุท ทั้ง 8 ซึ่งมาจาก อินพุท โวลท์เตจ 4 อินพุท (มาจากการปรับ โวลุ่ม) และอินพุท โวลท์เตจ ฟีดแบ็ค อีก 4 อินพุท ซึ่งมาจากมอเตอร์แต่ละตัว โดยจะกำหนดให้

IN0	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage	ของ	Base Motor
IN1	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage feeback	ของ	Base Motor
IN2	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage	ของ	Gripper Motor
IN3	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage feeback	ของ	Gripper Motor
IN4	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage	ของ	Shoulder Motor
IN5	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage feeback	ของ	Shoulder Motor
IN6	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage	ของ	Elbow Motor
IN7	ของ	ADC	0809	เป็น	input voltage feeback	ของ	Elbow Motor

PC0-PC7 จะกำหนดให้ PC0-PC3 เป็นอินพุท

PC4-PC7 เป็นเอาท์พุท

PC0-PC3 เป็นพอร์ต อินพุทจะต่อกับสวิทซ์ ทั้ง 4 ตัว ซึ่งจะไปต่อกับมอเตอร์แต่ละตัว โดยกำหนดให้มีสภาวะเป็น ไฮ เพื่อเป็นตัวกำหนดค่าเริ่มต้นของมอเตอร์แต่ละตัวซึ่งค่าเริ่มต้นก็คือ ค่าที่อินพุทโวลท์เตจ ฟีดแบ็ค เป็น 0 นั่นเอง โดยเมื่อเริ่มต้น อินนิเทียลโปรแกรม มอเตอร์จะทำให้กลไกเคลื่อนที่ไปสัมผัส สวิทซ์ ซึ่งจะทำให้สวิทซ์ เปิดวงจรลงกราวด์มีสภาวะเป็น 0 โปรแกรมก็จะรับรู้ค่าเริ่มต้น แล้วเคลื่อนที่ไปหาค่ากลาง (มิดเดิล แวลู) แล้วจึงเริ่มเข้าสู่ เมน โปรแกรม

PC4-PC7 เป็นพอร์ต เอาท์พุท ซึ่งจะเป็นสัญญาณควบคุม ADC 0809 โดย PC4 ต่อกับ ขา สตาร์ท, PC5 ต่อกับขา G , PC6 ต่อกับขา B, และ PC7 ต่อกับขา A ซึ่งเราสามารถกำหนดค่า PC4-PC7 เพื่อควบคุม IN0-IN7 ได้ดังนี้คือ

INPUT		PC7= A	PC6=B	PC5=C	PC4=START	Control bit
IN0	Input Voltage base motor	0	0	0	0	00H
IN1	Input Voltage feedback base motor	1	0	0	0	80H
IN2	Input Voltage gripper motor	0	1	0	0	40H
IN3	Input Voltage feedback gripper motor	1	1	0	0	C0H
IN4	Input Voltage shoulder motor	0	0	1	0	20H
IN5	Input Voltage feedback Shoulder motor	1	0	1	0	A0H
IN6	Input Voltage elbow motor	0	1	1	0	60H
IN7	Input Voltage feedback Elbow motor	1	1	1	0	E0H

5.4 การออกแบบโปรแกรม

แขนกลจะทำงานโดยรับค่าจากคอมพิวเตอร์แล้วจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่ต้องการ แล้วจะส่งสัญญาณป้อนกลับไปยังคอมพิวเตอร์เมื่อถึงตำแหน่งที่ต้องการ ซึ่งในการควบคุมการทำงานจะเริ่มต้นการทำงานที่ตำแหน่ง 50% แล้วจะรับค่าอินพุทเพื่อควบคุมให้มอเตอร์เคลื่อนที่ตามตำแหน่งที่ผู้ใช้ต้องการ โดยจะออกแบบตามแสดงดังโฟลชาร์ต

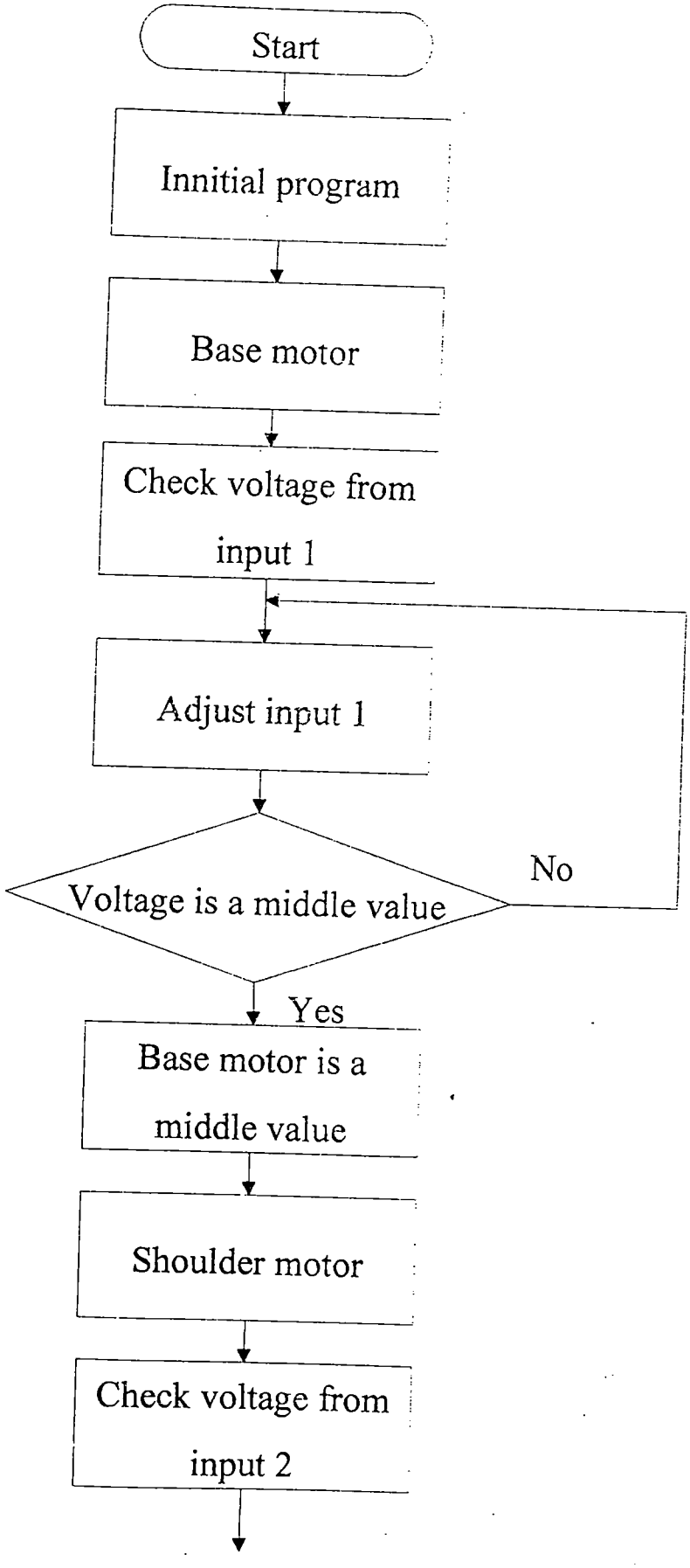
Start
Innitial program
Base motor
Check voltage from input 1
Adjust input 1
Voltage is a middle value
No
Yes
Base motor is a middle value
Shoulder motor
Check voltage from input 2

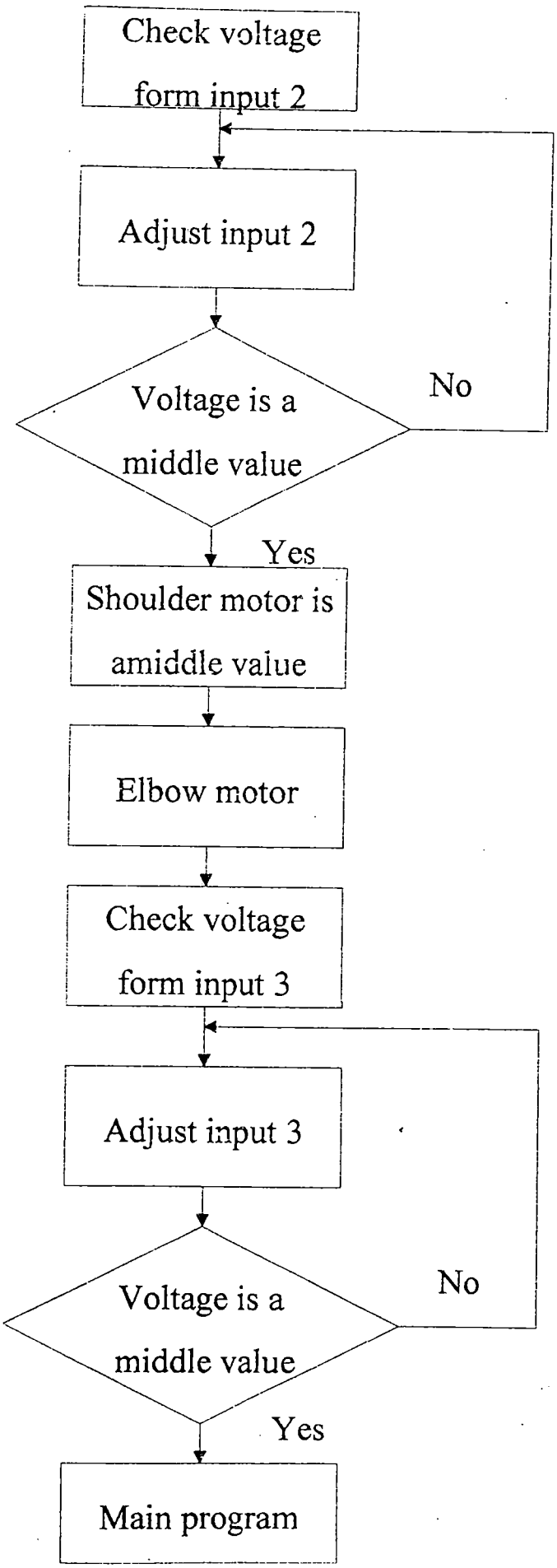
Check voltage form input 2
Adjust input 2
Voltage is a middle value
No
Yes
Shoulder motor is amiddle value
Elbow motor
Check voltage form input 3
Adjust input 3
Voltage is a middle value
No
Yes
Main program

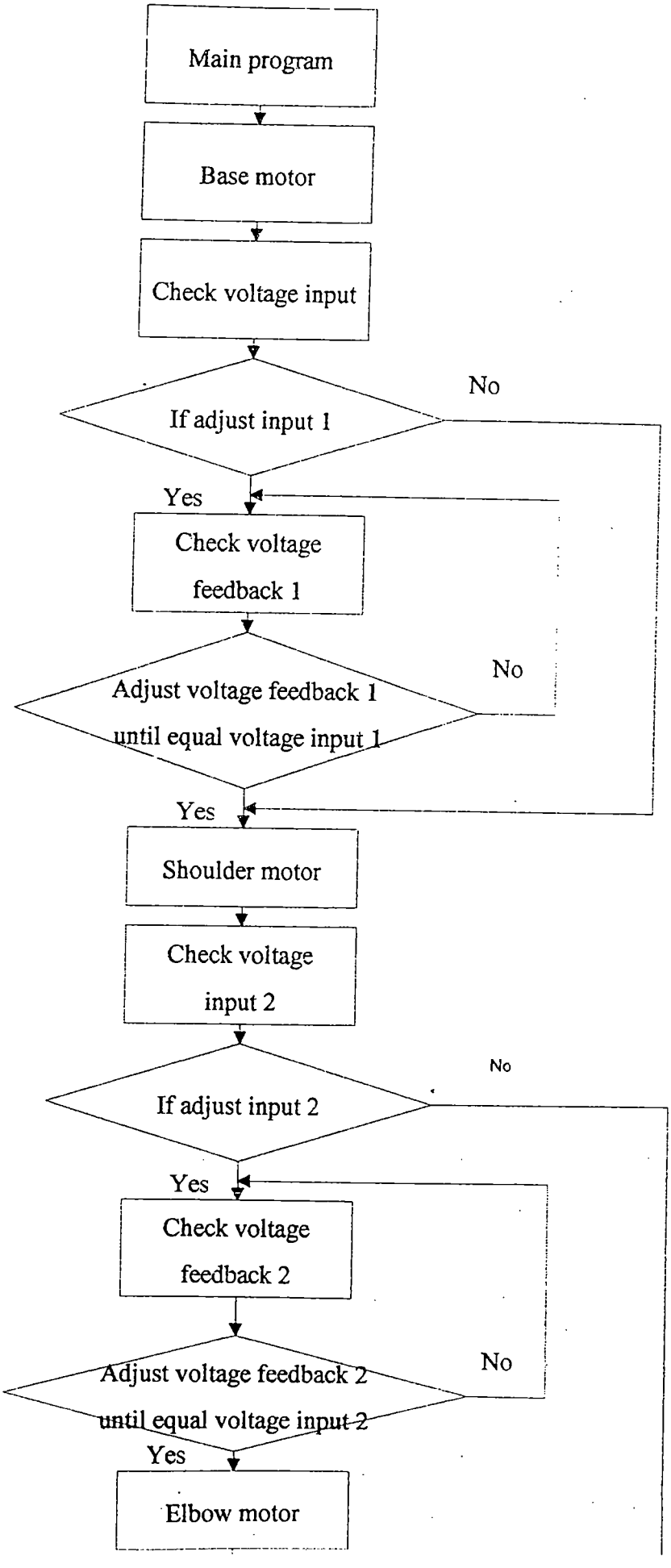
Main program
Base motor
Check voltage input
If adjust input 1
No
Yes
Check voltage feedback 1
Adjust voltage feedback 1 until equal voltage input 1
No
Yes
Shoulder motor
Check voltage input 2
If adjust input 2
No
Yes
Check voltage feedback 2
Adjust voltage feedback 2 until equal voltage input 2
No
Yes
Elbow motor

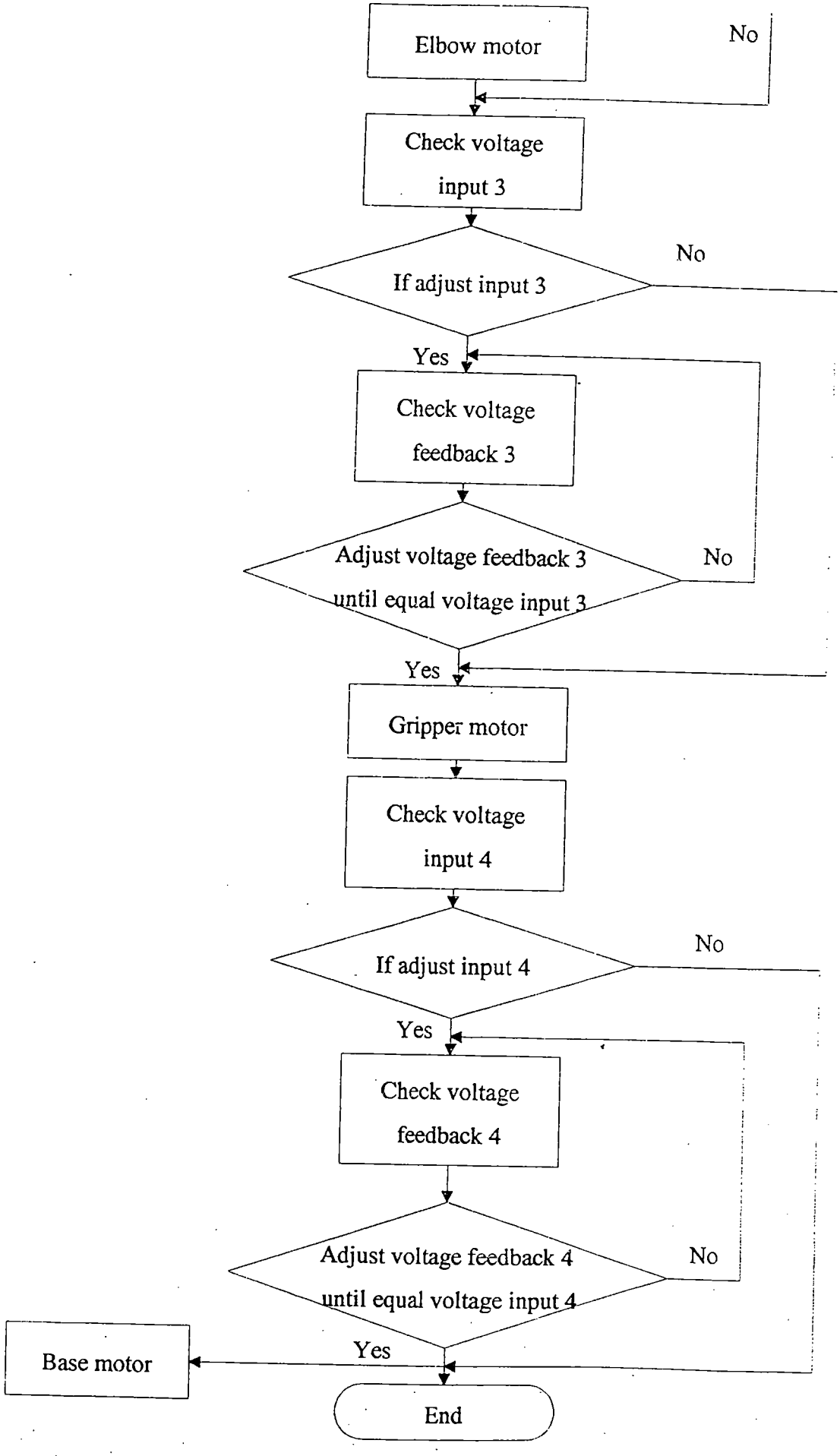
Elbow motor
No
Check voltage input 3
If adjust input 3
No
Yes
Check voltage feedback 3
Adjust voltage feedback 3 until equal voltage input 3
No
Yes
Gripper motor
Check voltage input 4
If adjust input 4
No
Yes
Check voltage feedback 4
Adjust voltage feedback 4 until equal voltage input 4
No
Base motor
Yes
End

บทที่ 6

ผลการทดลอง

ผลการทดลองจากการทดลองป้อนอินพุทให้แขนกลเคลื่อนที่ตาม แล้วนำผลอินพุทและเอาท์พุทมาแสดงผลบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ โดยจะแยกส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1.ส่วนฐาน เมื่อป้อนอินพุทส่วนฐานจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่อินพุทต้องการแล้วนำผลกลับมาแสดง จะเห็นได้ว่าเอาท์พุทที่นำมาแสดงจะมีค่าคลาดเคลื่อนกับอินพุทเล็กน้อยประมาณ 0.2 เปอเซนต์โดยนำผลมาแสดงในส่วนของ ค่า ผิดพลาด และในส่วนของการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ได้ดีมีความเร็วค่อนข้างคงที่

2. ส่วนที่หัวไหล่ เมื่อป้อนอินพุทส่วนฐานจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่อินพุทต้องการแล้วนำผลกลับมาแสดง จะเห็นได้ว่าเอาท์พุทที่นำมาแสดงจะมีค่าคลาดเคลื่อนกับอินพุทเล็กน้อยประมาณ 0.2 เปอเซนต์โดยนำผลมาแสดงในส่วนของค่าผิดพลาด และในส่วนของการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ได้พอใช้มีความเร็วแตกต่างกันในบางช่วงเล็กน้อย

3. ส่วนข้อศอก เมื่อป้อนอินพุทส่วนฐานจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่อินพุทต้องการแล้วนำผลกลับมาแสดง จะเห็นได้ว่าเอาท์พุทที่นำมาแสดงจะมีค่าคลาดเคลื่อนกับอินพุทเล็กน้อยประมาณ 0.2 เปอเซนต์โดยนำผลมาแสดงในส่วนของค่าผิดพลาด และในส่วนของการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ได้พอใช้มีความเร็วแตกต่างกันในบางช่วงเล็กน้อย

4. ส่วนข้อมือฐาน เมื่อป้อนอินพุทส่วนฐานจะเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่อินพุทต้องการแล้วนำผลกลับมาแสดง จะเห็นได้ว่าเอาท์พุทที่นำมาแสดงจะมีค่าคลาดเคลื่อนกับอินพุทเล็กน้อยประมาณ 0.2 เปอเซนต์โดยนำผลมาแสดงในส่วนของค่าผิดพลาด และในส่วนของการเคลื่อนที่สามารถเคลื่อนที่ได้ดีมีความเร็วค่อนข้างคงที่

บทที่ 7
สรุปและวิเคราะห์ผล

จากการทดลองจะเห็นว่ามีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการทำงาน สาเหตุสำคัญๆ ที่พบได้แก่

1.ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากกลไกของแขนกล ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการพิจารณาความคลาดเคลื่อนนี้ สามารถแยกเป็นส่วนๆ ดังนี้คือ

1.1 ความคลาดเคลื่อนในการติดตั้งความคลาดเคลื่อนในการติดตั้งอุปกรณ์ โวลท์เตจฟีดแบ็ค ซึ่งตั้งให้ค่าโวลท์เตจฟีดแบ็ค เท่ากับ 0 พอดี เมื่อกลไกเคลื่อนที่มาสัมผัสสวิทซ์ ซึ่งค่านี้ก็คือค่าเริ่มต้นนั่นเอง ซึ่งเมื่อเรามีการทำงานของกลไกมากขึ้นก็จะทำให้มีการเคลื่อนที่มากขึ้นด้วย ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งคลาดเคลื่อนจากค่าเริ่มต้นไปเรื่อยๆ แต่ก็เป็นปริมาณน้อยมาก เมื่อเทียบกับระยะทางในการเคลื่อนที่

1.2เมื่อกลไกการทำงานมีการเคลื่อนที่ จนกระทั่งค่า โวลท์เตจอินพุทและค่าโวลท์เตจฟีดแบ็คอินพุท มีค่าเท่ากันพอดี โปรแกรมก็จะสั่งให้กลไกหยุดการทำงาน ซึ่งมันจะต้องหยุดการเคลื่อนที่ทันที แต่ในการทำงานจริงๆ ก็ยังคงมีความคลาดเคลื่อนในจุดนี้เกิดขึ้นด้วย โดยเฉพาะในกรณีการเคลื่อนที่ลงซึ่งจะต้องมีค่าแรงโน้มถ่วงของโลกร่วมด้วย

2. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากโปรแกรมการทำงาน เพราะว่าโปรแกรมจะรับค่าอินพุท ซึ่งเป็นค่า ดิจิตอล 8 บิต ตั้งแต่ 0-225 (0-5 โวลท์) ซึ่งเป็นค่าจำนวนเต็มมาประมวลผล เมื่ออินพุททั้ง 8 ช่องซึ่งเป็นสัญญาณอนาล็อกจาก ADC 0809 มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ก็จะทำให้ค่า ดิจิตอล ที่แปลงได้ มีการเปลี่ยนระดับตามไปด้วย ส่งผลให้การประมวลผลเกิดการคลาดเคลื่อนไปด้วย แต่ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจะมีค่าน้อยกว่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากกลไกของแขนกลมาก